==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

મોરાન માર બાસેલિઓસ કેથોલિકોસ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ધ મોસ્ટ રેવરન્ડ માર પૌલોસ અથેનેસિયસ અને અન્ય.

તા. ૨૧/૦૫/૧૯૫૪

[એસ. આર. દાસ, ગુલામ હસન અને જગન્નાથદાસ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ટ્રાવણકોર કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર (૧૧૦૦ નો ૮મો) કલમ ૮૭—પુનરાવલોકનની જોગવાઈઓ—કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ના ઓર્ડર ૪૭, નિયમ ૧ ની જોગવાઈઓને સમાન—પક્ષકારના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી કથિત છૂટછાટ અંગે કોર્ટની ગેરસમજ—આવા કેસમાં ઉપાય—રેકોર્ડ પર દેખીતી ભૂલ—કબજો ખાલી કરાવવાનો દાવો—વાદીની ફરજ—ટ્રાવણકોર રેગ્યુલેશન ૪ ઓફ ૧૦૯૯—યુનાઈટેડ સ્ટેટ ઓફ ટ્રાવણકોર-કોચીન હાઈકોર્ટ એક્ટ (૧૧૨૫ નો પમો), કલમ ૨૫—ભારતનું સંવિધાન, અનુચ્છેદ ૨૧૪,

૨૨૫—જૂન, ૧૯૪૯ પહેલાં ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટમાં દાખલ થયેલી અપીલ—તેનો નિકાલ—ટ્રાવણકોર–કોચીનના પાર્ટ બી રાજ્યની હાઇકોર્ટ દ્વારા.

ટ્રાવણકોર કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરની જોગવાઈઓ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ના ઓર્ડર ૪૭, નિયમ ૧ ની જોગવાઈઓને શબ્દશઃ સમાન છે અને પુનરાવલોકન માટેની અરજ તેમાં વપરાયેલી ભાષા દ્વારા નિર્ધારિત નિશ્ચિત મર્યાદાઓથી સીમિત છે.

"કોઈપણ અન્ય પર્યાપ્ત કારણ" શબ્દોનો અર્થ એવો થાય છે કે નિયમમાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલા કારણો સાથે ઓછામાં ઓછા સમાન આધાર પર પર્યાપ્ત હોય તેવું કારણ.

એ સુસ્થાપિત કાયદો છે કે કબજો ખાલી કરાવવાના દાવામાં વાદીએ પ્રતિવાદીના કેસની નબળાઈ પર નહીં પરંતુ પોતાના ખુદના ટાઇટલની સધ્ધરતાના બળે સફળ થવું જોઈએ.

જો ચુકાદો કેસના એવા કોઈ મહત્વપૂર્ણ મુદ્દા સાથે અસરકારક રીતે કામ ન પાર પાડે અને તે નક્કી ન કરે કે જેના પર વાદીનું ટાઇટલ અને દાવાની ટકી રહેવાપાત્રતા નિર્ભર હોય, તો તે રેકોર્ડ પર દેખીતી ભૂલ ગણાય છે.

પક્ષકારો જે મુદ્દાઓ પર ટ્રાયલ લડ્યા હતા તેની મર્યાદામાં ન આવતી બાબતો પર કોઈ પક્ષકારની વિરુદ્ધ નિર્ણય કરવો તે સ્પષ્ટપણે રેકોર્ડ પર દેખીતી ભૂલ સમાન બને છે.

જ્યાં જે ભૂલ અંગે ફરિયાદ કરવામાં આવી હોય તે એવી હોય કે કોર્ટે વાસ્તવમાં કોઈ છૂટછાટ આપવામાં ન આવી હોવા છતાં કોઈ છૂટછાટ અપાઈ હોવાનું માની લીધું હોય અથવા કોર્ટે છૂટછાટની શરતો અથવા તેના વ્યાપ અને મર્યાદા અથવા પક્ષકાર દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા વલણ અંગે ગેરસમજ કરી હોય અને આવી કથિત છૂટછાટની ગેરસમજથી દોરવાઈ ગઈ હોય, તો આવી ભૂલને કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરના ઓર્ડર ૪૭, નિયમ ૧ ના અર્થમાં રેકોર્ડ પર દેખીતી ભૂલને સમાન પર્યાપ્ત કારણ તરીકે ગણવી જોઈએ.

આવી ભૂલ સામાન્ય રીતે રેકોર્ડ પર દેખાશે નહીં અને તેને સોગંદનામા મારફતે કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવી પડશે.

કોટ્ટાયમ (ટ્રાવણકોર) ખાતે ડિસ્ટ્રિક્ટ જજની કોર્ટમાં વર્ષ ૧૯૩૮ માં દાખલ કરવામાં આવેલો દાવો રદ કરવામાં આવ્યો હતો. તે હુકમનામા વિરુદ્ધ વાદીઓની અપીલ ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટની કુલ બેંચ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી હતી. ચુકાદામાં રેકોર્ડ પર દેખીતી કેટલીક ભૂલો અથવા ખામીઓ હોવાના કારણોસર પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી પુનરાવલોકન અરજ હાઇકોર્ટ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી. હાઇકોર્ટે અનુચ્છેદ ૧૩૩ હેઠળ પ્રમાણપત્ર આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા પ્રતિવાદીઓને અપીલ દાખલ કરવા માટે વિશેષ પરવાનગી આપવામાં આવી હતી. ભારતના નવા સંવિધાનને અપનાવવા સુધી પહોંચેલા ભારતના રાજકીય ફેરફારોના પરિણામે, ટ્રાવણકોર રાજ્યમાં ન્યાયિક વહીવટમાં ફેરફારો થયા હતા. જૂન,

૧૯૪૯ ના અંત સુધી, ટ્રાવણકોર રાજ્યમાં ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટ એક્ટ (૧૦૯૯ નો રેગ્યુલેશન ૪) અમલમાં હતો. તે રેગ્યુલેશનની કલમ ૧૧ માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે દાવાઓમાં તેમજ અપીલોમાં વિષયવસ્તુની અમુક ચોક્કસ રકમ અથવા મૂલ્ય ધરાવતી ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટોના હુકમનામાઓ સામે કુલ બેંચના ચુકાદાઓ મહારાજાને તેમના સાઇન મેન્યુઅલ દ્વારા બહાલી આપવા માટે રજૂ કરવામાં આવશે. રેગ્યુલેશનની કલમ ૧૨ પુનરાવલોકન પછીના ચુકાદાઓને કલમ ૧૧ ની જોગવાઈઓ બની શકે તેટલી હદે લાગુ કરતી હતી. મે, ૧૯૪૯ માં ટ્રાવણકોર અને કોચીનના શાસકો વચ્ચે વિલીનીકરણનો કરાર થયો, જેમાં અન્ય બાબતો સાથે એક રાજપ્રમુખની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી. જુલાઈ, ૧૯૪૯ માં ૧૦૯૯ ના રેગ્યુલેશન ૪ ને રદ કરતો ૧૧૨૪ નો ઓર્ડિનન્સ ૨ અમલમાં આવ્યો. તે ઓર્ડિનન્સની કલમ ૨૫ માં એવી જોગવાઈ હતી કે કુલ બેંચ વિષયવસ્તુની અમુક રકમ અથવા મૂલ્ય ધરાવતી બાબતોમાં ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટોના હુકમનામાઓ સામેની અપીલો સાંભળશે અને તેનો નિર્ણય કરશે. કલમ ૨૬ કુલ બેંચ દ્વારા ચુકાદાના પુનરાવલોકન સાથે સંબંધિત હતી. હાઇકોર્ટની હુકુમત અને સત્તાઓ સંબંધિત જોગવાઈઓ પાછળથી કાયદા (૧૧૨૫ ના પમા) માં નોંધપાત્ર રીતે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી હતી અને ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૧૪ અને ૨૨૫ દ્વારા ચાલુ રાખવામાં આવી હતી.

સામાવાળાના વકીલે સુપ્રિમ કોર્ટમાં એવી દલીલ કરી હતી કે ઉપર સંદર્ભિત ફેરફારોને ધ્યાનમાં રાખીને, પુનરાવલોકન અરજ નિરર્થક બની ગઈ હતી અને તેને પ્રારંભિક તબક્કે જ ફગાવી દેવી જોઇતી હતી, કારણ કે જો

પુનરાવલોકન અરજ મંજૂર કરવામાં આવે તો પણ અપીલની સુનાવણી પછી અસરકારક ચુકાદો આપવાની હુકુમત અને સત્તા ધરાવતી કોઈ સત્તા રહેશે નહીં. વળી, આ કેસ કાયદાની કલમ ૨૫ હેઠળ ફુલ બેંચ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યો નહોતો, અને તેથી કલમ ૨૬ હેઠળ કોઈ પુનરાવલોકન ટકી શકે તેમ નહોતું. અને જો અપીલ ૧૦૯૯ ના રેગ્યુલેશન ૪ ની કલમ ૧૧ હેઠળ દાખલ થયેલી ગણવામાં આવે તો પણ, પુનરાવલોકન અરજનો નિકાલ રેગ્યુલેશનની કલમ ૧૨ હેઠળ કરવો જોઈએ અને પુનરાવલોકન પછીનો નવો ચુકાદો મહારાજાને તેમના સાઈન મેન્યુઅલ દ્વારા બહાલી માટે કલમ ૧૧ હેઠળ રજૂ કરવો પડશે; અને ટ્રાવણકોરના વર્તમાન મહારાજા પાસે તેને ધ્યાને લેવાની અને બહાલી આપવાની કે નકારવાની સત્તા નહોતી.

ઠેરવવામાં આવ્યું કે, (તે દલીલને નકારી કાઢતાં) કાયદાઓના પરિવર્તનને જોતાં જો પુનરાવલોકનની સ્વીકૃતિ પછી અપીલ પુનર્જીવિત થાય, તો તેનો નિકાલ ૧૧૨૫ ના કાયદા ૫ ની કલમ ૨૫ હેઠળ કરવો જોઈએ અને તે કલમ હેઠળ અપીલની પુનઃસુનાવણી પર આપવામાં આવેલા ચુકાદાને મહારાજા, રાજપ્રમુખ અથવા અન્ય કોઈ સત્તા દ્વારા બહાલી આપવાની કોઈ આવશ્યકતા નથી. જો એમ માની લેવામાં આવે કે અપીલ, પુનઃસ્થાપિત થાય તો, ૧૦૯૯ ના રેગ્યુલેશન ૪ ની કલમ ૧૨ દ્વારા શાસિત થશે, તો પણ કલમ ૧૧ ને માત્ર "બની શકે તેટલી હદે" જ લાગુ કરવી પડશે, અને બનેલી ઘટનાઓને ધ્યાનમાં રાખીને મહારાજા દ્વારા બહાલી મેળવવાની આવશ્યકતા ધરાવતો કલમ ૧૧ નો ભાગ બિન–લાગુપાત્ર બનશે.

છજ્જુ રામ વિરુદ્ધ નેકી (૪૯ આઇ.એ. ૧૪૪), બિશેશ્વર પ્રતાપ સાહી વિરુદ્ધ પારથ નાથ (૬૧ આઇ.એ. ૩૭૮), હરિ શંકર પાલ વિરુદ્ધ અનાથ નાથ મિત્તર ([૧૯૪૯] એફ.સી.આર. ૩૬), શાહ મૂળચંદ એન્ડ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ જવાહર મિલ્સ લિમિટેડ ([૧૯૫૩] એસ.સી.આર. ૩૫૧), રેગ વિરુદ્ધ પેસ્તનજી દિનશા અને અન્ય (૧૦ બોમ્બે એચ.સી.આર. ૭૫), મધુ સુદન ચૌધરી વિરુદ્ધ મુસમ્માત ચંદ્રબતી ચૌધરાઈન ((૧૯૧૭) ૨૧ સી.ડબલ્યુ.એન. ૮૯૭), રેખંતી ચિન્ના ગોવિંદા ચેટ્ટિયાર વિરુદ્ધ એસ. વરદપ્પા ચેટ્ટિયાર (એ.આઇ.આર. ૧૯૪૦ મદ્રાસ ૧૭), અને રેક્સ વિરુદ્ધ નોર્થમ્બરલેન્ડ કોમ્પેન્સેશન અપીલ ટ્રિબ્યુનલ, એક્સ પાર્ટે શો ([૧૯૫૨] ૨ કે.બી. ૩૩૮) સંદર્ભિત.

ચુકાદામાંથી સારાંશિત કર્યા મુજબ અપીલ તરફ દોરી જતી હકીકતો નીચે મુજબ હતી:— મલંકરા જેકોબાઈટ સીરિયન ક્રિશ્ચિયન સમુદાય બે વર્ગો અથવા પક્ષોમાં વહેંચાયેલો હતો, જેમાં એક એન્ટિઓકના પેટ્રિઆર્કની સર્વોચ્ચતાનું સમર્થન કરતો હતો અને બીજો કેથોલિકોસની સર્વોચ્ચતાનું સમર્થન કરતો હતો. વર્ષ ૧૯૧૩ માં પેટ્રિઆર્ક પક્ષના કેટલાક સભ્યો દ્વારા કેથોલિકોસ પક્ષના ચર્ચની મિલકતોના ટ્રસ્ટીઓ વિરુદ્ધ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. તે દાવો છેવટે ૪ જુલાઈ, ૧૯૨૮ ના રોજ ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટની ફુલ બેંચ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો. કેથોલિકોસ પક્ષે ત્યારબાદ ૨૬ ડિસેમ્બર, ૧૯૩૪ ના રોજ કોટ્ટાયમ ખાતે એમ. ડી. સેમિનરીમાં એક સભા બોલાવી, જેનું અધ્યક્ષપદ કેથોલિકોસે સંભાળ્યું હતું અને ચર્ચ માટે એક બંધારણ અપનાવ્યું હતું. પેટ્રિઆર્ક

પક્ષે પણ ૨૨ ઓગસ્ટ, ૧૯૩૫ ના રોજ કરીંગાસેરાઈ ખાતે એક સભા યોજી અને અન્યને બાકાત રાખીને ત્રણ ટ્રસ્ટીઓની ચૂંટણી કરી.

વર્ષ ૧૯૩૮ માં, સામાવાળા દ્વારા અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ કોટ્ટાયમની ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટમાં દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તેઓ ચર્ચની મિલકતોના કાયદેસરના ટ્રસ્ટીઓ હોવાનો દાવો કરીને મિલકતોનો કબજો મેળવવા અને અન્ય દાદ મેળવવા માટે માંગણી કરવામાં આવી હતી. દાવાની સુનાવણી કરનાર ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે ૧૮ જાન્યુઆરી, ૧૯૪૩ ના પોતાના ચુકાદા દ્વારા એવું ઠેરવ્યું કે કરીંગાસેરાઈ સભામાં વાદીઓ ચર્ચના કાયદેસર ચૂંટાયેલા ટ્રસ્ટીઓ નહોતા અને એમ. ડી. સેમિનરી સભામાં નવું બંધારણ અપનાવવાથી પ્રતિવાદીઓ ચર્ચ માટે પરદેશી કે વિમુખ બન્યા નહોતા અને ચર્ચના સભ્યો તરીકે મટી ગયા નહોતા. તેથી, દાવો રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દાવો રદ કરવાના હુકમથી નારાજ થઈને વાદીઓએ ટ્રાવણકોર હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરી. તે અપીલની સુનાવણી ત્રણ ન્યાયાધીશોની કુલ બેંચ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. ન્યાયાધીશોની બહુમતીએ ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયને ઉલટાવી દીધો અને ઠેરવ્યું કે વાદીઓ કાયદેસર રીતે ચૂંટાયા હતા અને પ્રતિવાદીઓ ચર્ચ માટે પરદેશી બની ગયા હતા અને તેઓ ટ્રસ્ટી તરીકે કાર્ય કરવા માટે હકદાર નહોતા અને તે રીતે વાદીઓ ચર્ચની મિલકતોનો કબજો મેળવવા માટે હકદાર હતા. તે મુજબ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને વાદીઓની તરફેણમાં કબજા અને અન્ય દાદ માટે હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું હતું. ૨૨

ઓગસ્ટ, ૧૯૪૬ ના રોજ પ્રતિવાદીઓએ હાઇકોર્ટના ચુકાદામાં રેકોર્ડ પર દેખીતી કેટલીક ભૂલો અથવા ખામીઓ હોવાના કારણોસર અને કોઈપણ સંજોગોમાં અપીલની પુનઃસુનાવણી માટે પર્યાપ્ત કારણો હોવાના કારણોસર પુનરાવલોકન અરજ દાખલ કરી. પુનરાવલોકન માટેની તે અરજનો છેવટે ૨૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૧ ના રોજ હાઇકોર્ટ દ્વારા ગુણદોષ પર નિકાલ કરવામાં આવ્યો. પુનરાવલોકનની સુનાવણી કરતી કોર્ટે પુનરાવલોકનની તરફેણમાં રજૂ કરાયેલા તમામ મુદ્દાઓને નકારી કાઢ્યા અને એવું ઠેરવીને અરજ ફગાવી દીધી કે રેકોર્ડ પર કોઈ દેખીતી ભૂલ નહોતી અને અપીલની પુનઃસુનાવણી માટે પર્યાપ્ત કારણો નહોતા. હાઇકોર્ટે સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૩૩ હેઠળ સુપ્રિમ કોર્ટમાં અપીલ દાખલ કરવાની પરવાનગી આપવાનો ઇનકાર કર્યો, જેના પર પ્રતિવાદીઓએ સુપ્રિમ કોર્ટ સમક્ષ અરજ કરી અને ૧૪ એપ્રિલ, ૧૯૫૨ ના રોજ હાઇકોર્ટના નિર્ણય વિરુદ્ધ અપીલ પસંદ કરવા માટે સુપ્રિમ કોર્ટની વિશેષ પરવાનગી મેળવી.

સિવિલ અપીલ હુકુમત : સિવિલ અપીલ નં. ૧૯૩ ઓફ ૧૯૫૨.

કોટ્ટાયમના ડિસ્ટ્રિક્ટ જજની કોર્ટના તારીખ ૧૮ જાન્યુઆરી, ૧૯૪૩ ના ચુકાદા અને હુકમનામામાંથી ઉદ્ભવતા ટ્રાવણકોર–કોચીનની હાઇકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના તારીખ ૨૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૫૧ ના ચુકાદા સામે વિશેષ પરવાનગી દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તાઓ તરફથી એન. પી. એન્જિનિયર (તેમની સાથે પી. એન. ભગવતી, એમ. અબ્રાહમ અને એમ. એસ. કે. શાસ્ત્રી).

સામાવાળા નં. ૨ તરફથી એમ. સી. સેતલવાડ, ભારતના એટર્ની–જનરલ, સી. કે. દફતરી, ભારતના સોલિસિટર–જનરલ, અને કે. પી. અબ્રાહમ (તેમની સાથે ટી. આર. બાલકૃષ્ણ ઐયર અને એમ. આર. કૃષ્ણ પિલ્લઈ).

૧૯૫૪. મે ૨૧.

કોર્ટનો ચુકાદો દાસ, ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો:

(હાલના મુકદ્દમા તરફ દોરી જનારા સંજોગો અને કેસની હકીકતો, જેનો સંક્ષિપ્ત સારાંશ ઉપર આપવામાં આવ્યો છે, તે જણાવ્યા પછી, ન્યાયમૂર્તિશ્રીએ નીચે મુજબ આગળ ચલાવ્યું).

વાદીઓ–સામાવાળા તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એટર્ની–જનરલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રારંભિક મુદ્દાની આ તબક્કે ચર્ચા કરવી અને તેની સાથે કામ પાર પાડવું અનુકૂળ રહેશે. આ રીતે ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાને સમજવા અને તેનો ઉકેલ લાવવા માટે ભારતના નવા સંવિધાનને અપનાવવા સુધી પહોંચેલા તાજેતરના રાજકીય પરિવર્તનો દ્વારા રાજ્યમાં ન્યાયિક વહીવટની બાબતમાં લાવવામાં આવેલી બદલાયેલી પરિસ્થિતિઓની નોંધ લેવી જરૂરી બનશે. યાદ રાખવું જોઈશે કે હાલની પુનરાવલોકન અરજ ૨૨ ઓગસ્ટ, ૧૯૪૬ ના રોજ કરવામાં આવી હતી, અને ૪ ડિસેમ્બર, ૧૯૪૭ ના રોજ કારણ દર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. પુનરાવલોકન અરજની ટકી રહેવાપાત્રતા અંગેનો પ્રારંભિક પ્રશ્ન ૨૯ જૂન, ૧૯૪૯ ના રોજ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. આ સમગ્ર સમયગાળા દરમિયાન ટ્રાવણકોર રાજ્યમાં ૧૦૯૯ નો રેગ્યુલેશન ૪

અમલમાં હતો. તે રેગ્યુલેશનની કલમ ૧૧, અમારા હાલના હેતુ માટે મહત્વપૂર્ણ ન હોય તેવા ખુલાસાઓને બાદ કરતાં, અને કલમ ૧૨ માં નીચે મુજબની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી:

> "૧૧. (૧) કુલ બેંચ એવા દાવાઓમાં ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટોના હુકમનામાઓ સામેની તમામ અપીલો સાંભળશે અને તેનો નિર્ણય કરશે કે જેમાં વિષયવસ્તુની રકમ અથવા મૂલ્ય પાંચ હજાર રૂપિયાથી ઓછું ન હોય અને અપીલ હેઠળની બાબતની રકમ અથવા મૂલ્ય તે રકમ કરતાં ઓછું ન હોય. જો મતભેદ હોય તો કુલ બેંચનો ચુકાદો અથવા બહુમતીનો ચુકાદો, કેસના રેકોર્ડ સાથે, અમને રજૂ કરવામાં આવશે જેથી તે ચુકાદાને અમારા સાઇન મેન્યુઅલ દ્વારા બહાલી આપી શકાય.
>
> (૨) સિવિલ પ્રોસિજર કોડની જોગવાઈઓમાં ગમે તે સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, હુકમનામાની તારીખ એ તારીખ રહેશે કે જે તારીખે અમારા સાઇન મેન્યુઅલ દ્વારા બહાલી મળ્યા પછી ખુલ્લી અદાલતમાં ચુકાદો જાહેર કરવામાં આવે.
>
> ખુલાસો ૧. .....
>
> (એ) .....
>
> (બી) .....
>
> (સી) .....

ખુલાસો ૨. .....

૧૨. આ રેગ્યુલેશનની કલમ ૧૧ હેઠળ નક્કી કરાયેલા કેસોમાં હાઇકોર્ટની કુલ બેંચ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરની જોગવાઈઓને આધીન રહીને ચુકાદાના પુનરાવલોકનને સ્વીકારી શકે છે. જો પુનરાવલોકન પર નવો ચુકાદો આપવામાં આવે, તો કલમ ૧૧ ની જોગવાઈઓ બની શકે તેટલી હદે લાગુ થશે."

જોઈ શકાશે કે કલમ ૧૨ હેઠળ જો નવો ચુકાદો પસાર કરવામાં આવે તો કલમ ૧૧ ની જોગવાઈઓ બની શકે તેટલી હદે લાગુ થશે, એટલે કે, તે ચુકાદો મહારાજાને તેમના સાઇન મેન્યુઅલ દ્વારા બહાલી આપવા માટે રજૂ કરવો પડશે અને તે રીતે બહાલી મળેલ ચુકાદો આવી બહાલી પછી ખુલ્લી અદાલતમાં જાહેર કરવો પડશે. જૂન, ૧૯૪૯ ના અંત સુધી આ સ્થિતિ હતી. તે દરમિયાન ૨૯ મે, ૧૯૪૯ ના રોજ સામાન્ય કારોબારી, ધારાસભા અને ન્યાયતંત્ર સાથે ૧ જુલાઈ, ૧૯૪૯ થી યુનાઇટેડ સ્ટેટ ઓફ ટ્રાવણકોર અને કોચીનની રચના માટે ભારતના તત્કાલીન ગવર્નર–જનરલની સંમતિ અને ગેરંટી સાથે ટ્રાવણકોર અને કોચીનના શાસકો વચ્ચે વિલીનીકરણનો કરાર થયો. અનુચ્છેદ ૩ માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે નિયત દિવસથી (એટલે કે ૧ જુલાઈ, ૧૯૪૯ થી) કરાર કરનાર બંને રાજ્યો પૈકીના કોઈપણ શાસકના તમામ અધિકારો, સત્તા અને હુકુમત કે જે તે રાજ્યની સરકાર સાથે સંબંધિત અથવા આનુષંગિક હતી તે યુનાઇટેડ સ્ટેટમાં નિહિત થશે. અનુચ્છેદ ૪ માં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે યુનાઇટેડ સ્ટેટના એક રાજપ્રમુખ રહેશે, અને ટ્રાવણકોરના તત્કાલીન શાસક

તેમના જીવનકાળ દરમિયાન પ્રથમ રાજપ્રમુખ રહેશે. વ્યાપક રીતે કહીએ તો, અનુચ્છેદ ૬ અને ૧૧ એ તેમાં નિર્દિષ્ટ શરતોને આધીન અને તે સમયગાળા માટે યુનાઈટેડ સ્ટેટની કારોબારી અને વૈધાનિક સત્તા રાજપ્રમુખમાં નિહિત કરી હતી. અનુચ્છેદ ૨૧ એ મૃત્યુદંડની સજાને મોકૂફ રાખવા, માફ કરવા અથવા ઘટાડવાની શાસકોની સત્તા જાળવી રાખી હતી. કરારના અનુચ્છેદ ૧૧ દ્વારા તેમને આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને રાજપ્રમુખે ૧ જુલાઈ, ૧૯૪૯ ના રોજ ઓર્ડિનન્સ નં. ૧ ઓફ ૧૧૨૪ બહાર પાડ્યો. તે ઓર્ડિનન્સની કલમ ૩ એ યુનાઈટેડ સ્ટેટના પ્રદેશોના તે ભાગ માટે, જે અગાઉ ટ્રાવણકોર રાજ્યનો પ્રદેશ હતો, જ્યાં સુધી તેમાં ફેરફાર, સુધારો કે રદ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તમામ વર્તમાન કાયદાઓને અમલમાં ચાલુ રાખ્યા. યુનાઈટેડ સ્ટેટના જે ભાગ અગાઉ કોચીન રાજ્યની રચના કરતો હતો તેના માટે કોચીનના કાયદાઓ ચાલુ રાખવા માટે કલમ ૪ માં સમાન જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી. ૭ જુલાઈ, ૧૯૪૯ ના રોજ, જોકે, ઓર્ડિનન્સ નં. ૨ ઓફ ૧૧૨૪ આવ્યો. આ ઓર્ડિનન્સની કલમ ૪ એ ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટ એક્ટ (૧૦૯૯ નો રેગ્યુલેશન ૪) રદ કર્યો. કલમ ૮ નો સંબંધિત ભાગ જે હાલની ચર્ચાના હેતુ માટે મહત્વપૂર્ણ છે તે નીચેના શબ્દોમાં હતો:

> "૮. આ ઓર્ડિનન્સ અમલમાં આવતાં પહેલાં ટ્રાવણકોર અને કોચીનની કોઈપણ હાઇકોર્ટમાં, જેનો હવે પછી આ ઓર્ડિનન્સમાં વર્તમાન હાઇકોર્ટ તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, શરૂ થયેલી તમામ કાર્યવાહીઓ હાઇકોર્ટમાં એવી રીતે ચાલુ રહેશે અને પેન્ડિંગ રહેશે જાણે કે તે આવી

તારીખ પછી હાઇકોર્ટમાં શરૂ થઈ હોય . ..... "

હાઇકોર્ટની હુકુમત અને સત્તાઓ આ મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી હતી:

"૧૮. આ ઓર્ડિનન્સની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, આ ઓર્ડિનન્સ અને અન્ય કોઈપણ ઓર્ડિનન્સ દ્વારા તથા હવે પછી અમલમાં આવી શકે તેવા કોઈપણ કાયદા હેઠળ હાઇકોર્ટમાં નિહિત તમામ હુકુમત અને સત્તાઓનો હાઇકોર્ટ ઉપયોગ કરશે અને આ ઓર્ડિનન્સ અમલમાં આવતાં પહેલાં તરત જ ટ્રાવણકોર અને કોચીન રાજ્યોમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદા અથવા જાહેરનામા દ્વારા વર્તમાન હાઇકોર્ટોમાં નિહિત કોઈપણ સત્તા અથવા હુકુમતનો ઉપયોગ કરશે.

કલમ ૨૫, અમારા વર્તમાન હેતુ માટે મહત્વપૂર્ણ ન હોય તેવા બે ખુલાસાઓને બાદ કરતાં, અને કલમ ૨૬ નીચે મુજબ હતી: "૨૫. કુલ બેંચ એવા દાવાઓમાં ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટો અથવા સબઓર્ડિનેટ જજની કોર્ટ અથવા હાઇકોર્ટના સિંગલ જજના હુકમનામાઓ સામેની તમામ અપીલો સાંભળશે અને તેનો નિર્ણય કરશે કે જેમાં વિષયવસ્તુની રકમ અથવા મૂલ્ય પાંચ હજાર રૂપિયાથી ઓછું ન હોય અને અપીલ હેઠળની બાબતની રકમ અથવા મૂલ્ય તે રકમ કરતાં ઓછું ન હોય.

ખુલાસો ૧. ..... .

ખુલાસો ૨. ..... .

૨૬. આ ઓર્ડિનન્સની કલમ ૨૫ હેઠળ નક્કી કરાયેલા કેસોમાં, હાઇકોર્ટની કુલ બેંચ ટ્રાવણકોર અને કોચીન કોડ્સ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરની જોગવાઈઓને આધીન રહીને ચુકાદાના પુનરાવલોકનને સ્વીકારી શકે છે." કલમ ૧૮, ૨૫ અને ૨૬ ને યુનાઇટેડ સ્ટેટ ઓફ ટ્રાવણકોર એન્ડ કોચીન હાઇકોર્ટ એક્ટ, ૧૧૨૫ (૧૧૨૫ નો કાયદો નં. ૫) ની કલમ ૧૮(૧), ૨૫ અને ૨૬ માં નોંધપાત્ર રીતે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી હતી, જેણે અન્ય બાબતો સાથે ૧૦૯૯ ના રેગ્યુલેશન ૪ અને ૧૧૨૪ ના ઓર્ડિનન્સ ૨ ને રદ કર્યા હતા. ત્યારબાદ ૧૯૫૦ માં ભારતનું સંવિધાન આવ્યું જેણે પ્રથમ પરિશિષ્ટ દ્વારા પાર્ટ એ, બી અને સી માં જૂથબદ્ધ થયેલા કેટલાક રાજ્યોનું એક સંઘ બનાવ્યું. ટ્રાવણકોર–કોચીનનું યુનાઈટેડ સ્ટેટ પાર્ટ બી રાજ્યો પૈકીનું એક બન્યું. અનુચ્છેદ ૨૧૪ હેઠળ યુનાઇટેડ સ્ટેટ ઓફ ટ્રાવણકોર અને કોચીનની હાઇકોર્ટ પાર્ટ બી રાજ્ય ટ્રાવણકોર–કોચીનની હાઇકોર્ટ બની અને અનુચ્છેદ ૨૨૫ એ તત્કાલીન વર્તમાન હાઇકોર્ટની હુકુમત અને તેમાં સંચાલિત કાયદાઓને ચાલુ રાખ્યા.

વિદ્વાન એટર્ની–જનરલની દલીલ એવી છે કે ઉપર સંદર્ભિત ફેરફારોને ધ્યાનમાં રાખીને, જેની અસર યુનાઇટેડ સ્ટેટ ઓફ ટ્રાવણકોર અને કોચીન માટે તેમાં વ્યાખ્યાયિત હુકુમત અને સત્તા સાથે સંયુક્ત હાઇકોર્ટ સ્થાપવાની થઈ હતી, પુનરાવલોકન અરજ નિરર્થક બની ગઈ છે, કારણ કે જો તેને મંજૂર કરવામાં આવે તો પણ, અપીલની પુનઃસુનાવણી પછી અસરકારક ચુકાદો આપવાની હુકુમત

અને સત્તા ધરાવતી કોઈ સત્તા રહેશે નહીં. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે યુનાઇટેડ સ્ટેટ ઓફ ટ્રાવણકોર એન્ડ કોચીન હાઇકોર્ટ એક્ટ, ૧૧૨૫ ની કલમ ૨૬ હેઠળ પુનરાવલોકન માત્ર તે જ કેસોમાં સ્વીકારી શકાય છે કે જે કાયદાની કલમ ૨૫ હેઠળ નક્કી થયા હોય. આ કેસ કાયદાની કલમ ૨૫ હેઠળ ફુલ બેંચ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યો નહોતો અને તેથી, કલમ ૨૬ હેઠળ કોઈ પુનરાવલોકન ટકી શકે તેમ નથી. વધુમાં, જો એવું માનવામાં આવે કે અપીલ ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટ રેગ્યુલેશન (૧૦૯૯ ના ૪) ની કલમ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી, પુનરાવલોકન માટેની અરજનો નિકાલ તે રેગ્યુલેશનની કલમ ૧૨ હેઠળ કરવો જોઇએ તો, એટર્ની–જનરલ કહે છે તેમ, જો પુનરાવલોકન સ્વીકારાયા પછી અપીલની પુનઃસુનાવણી બાદ નવો ચુકાદો પસાર કરવાનો હોય તો કલમ ૧૧ ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવું પડશે, અર્થાત્ કલમ ૧૧ હેઠળ નવો ચુકાદો મહારાજાને તેમના સાઇન મેન્યુઅલ દ્વારા બહાલી માટે રજૂ કરવો પડશે અને આવી બહાલી પછી જે તારીખે ખુલ્લી અદાલતમાં ચુકાદો જાહેર કરવામાં આવે તે તારીખનું હુકમનામું ગણવું પડશે. એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે ટ્રાવણકોરના મહારાજા પાસે હવે ન્યાયિક નિર્ણયોને ધ્યાને લેવાની અને બહાલી આપવાની કે નકારવાની સત્તા રહેલી નથી અને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કાયદામાં આવી સ્થિતિ હોવાથી પુનરાવલોકન અરજ નિરર્થક બની ગઈ હતી અને ફુલ બેંચ દ્વારા તેને પ્રારંભિક તબક્કે જ ફગાવી દેવી જોઇતી હતી. અમારા મતે, આ દલીલ યોગ્ય પાયા વગરની છે. પુનરાવલોકન માટેની અરજ યોગ્ય રીતે ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટ સમક્ષ કરવામાં આવી હતી અને ટ્રાવણકોર

હાઇકોર્ટે તે અરજનો સ્વીકાર કરવો કે તેને નકારવી તે નક્કી કરવાનું હતું. પુનરાવલોકન માટેની અરજ પર જે ચુકાદો આપવાનો હતો તેને, કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈ હેઠળ કે જેના તરફ અમારું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હોય, મહારાજા અથવા અન્ય કોઈ સત્તા દ્વારા બહાલી આપવાની કોઈ આવશ્યકતા નહોતી.

તે યોગ્ય રીતે દાખલ કરાયેલી કાર્યવાહી હતી અને ૧ જુલાઈ, ૧૯૪૯ ના રોજ પેન્ડિંગ હતી, અને પરિણામે ૧૧૨૪ ના ઓર્ડિનન્સ નં. ૨ ની કલમ ૮ હેઠળ યુનાઇટેડ સ્ટેટની હાઇકોર્ટમાં એવી રીતે ચાલુ રાખવાની હતી જાણે કે તે સદર ઓર્ડિનન્સ અમલમાં આવ્યા પછી સદર હાઇકોર્ટમાં શરૂ થઈ હોય. આ કેસમાં, પુનરાવલોકન માટેની અરજ હાઇકોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી. જો, જોકે, હાઇકોર્ટે પુનરાવલોકન સ્વીકાર્યું હોત તો આવી સ્વીકૃતિની અસર મૂળ અપીલને પુનર્જીવિત કરવાની થઈ હોત કે જે ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટ રેગ્યુલેશન (૧૦૯૯ ના ૪) ની કલમ ૧૧ હેઠળ ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટમાં યોગ્ય રીતે દાખલ કરવામાં આવી હતી.

તે અપીલ, આ રીતે પુનર્જીવિત થયા પછી, ૧૧૨૪ ના ઓર્ડિનન્સ નં. ૨ અમલમાં આવતાં પહેલાં શરૂ થઈ હોવાથી, તે ઓર્ડિનન્સની કલમ ૮ હેઠળ, યુનાઇટેડ સ્ટેટની હાઇકોર્ટમાં એવી રીતે ચાલુ રાખવી પડી હોત જાણે કે તે આવી તારીખ પછી તે હાઇકોર્ટમાં શરૂ થઈ હોય. જો આ અપીલ પર આ કોર્ટ હવે પુનરાવલોકન સ્વીકારે તો પણ સ્થિતિ સમાન રહેશે, કારણ કે, આવી સ્વીકૃતિ

પર ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટમાં દાખલ થયેલી અપીલ પુનર્જીવિત થશે અને ત્યારબાદ, ટ્રાવણકોર હાઇકોર્ટમાં શરૂ થયેલી હોવાથી અને ૧૧૨૪ ના ઓર્ડિનન્સ નં. ૨ ની કલમ ૮ ના બળે યુનાઇટેડ સ્ટેટની હાઇકોર્ટમાં ચાલુ રહેલી હોવાથી, આ રીતે પુનર્જીવિત થયેલી અપીલને, ૧૧૨૫ ના કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ, તે હાઇકોર્ટમાં એવી રીતે ચાલુ રાખવી પડશે જાણે કે તે કાયદો અમલમાં આવ્યા પછી તે હાઇકોર્ટમાં શરૂ થઈ હોય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જૂની અપીલ, જો આ અપીલ પર આ કોર્ટ દ્વારા પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે, તો ૧૧૨૪ ના ઓર્ડિનન્સ ૨ ની કલમ ૮ અને ૧૧૨૫ ના કાયદાની કલમ ૮ ની સંયુક્ત અસરથી યુનાઇટેડ સ્ટેટની હાઇકોર્ટમાં પેન્ડિંગ અપીલ બનશે. આપણા વર્તમાન સંવિધાન હેઠળ ટ્રાવણકોર–કોચીન એક પાર્ટ બી રાજ્ય બન્યું છે અને અનુચ્છેદ ૨૧૪ હેઠળ યુનાઇટેડ સ્ટેટ ઓફ ટ્રાવણકોર–કોચીનની હાઇકોર્ટ પાર્ટ બી રાજ્ય ટ્રાવણકોર–કોચીનની હાઇકોર્ટ બની છે અને તેની પાસે યુનાઇટેડ સ્ટેટની હાઇકોર્ટની તમામ હુકુમતનો ઉપયોગ કરવાની અને તેના દ્વારા સંચાલિત કાયદાનું સંચાલન કરવાની હુકુમત રહેશે. આવી અપીલનો નિકાલ, તે મુજબ, છેલ્લે ઉલ્લેખિત કાયદાની કલમ ૨૫ હેઠળ કરવો પડશે.

તે કલમ હેઠળ અપીલની પુનઃસુનાવણી પર આપવામાં આવેલા ચુકાદાને મહારાજા અથવા રાજપ્રમુખ અથવા અન્ય કોઈ સત્તા દ્વારા બહાલી આપવાની કોઈ આવશ્યકતા રહેતી નથી.

જો એમ માની લેવામાં આવે કે અપીલ, પુનઃસ્થાપિત થાય તો, ટ્રાવણકોર

હાઇકોર્ટ રેગ્યુલેશન (૧૦૯૯ ના ૪) ની કલમ ૧૨ દ્વારા શાસિત થશે, તો પણ કલમ ૧૧ ની જોગવાઈઓને "બની શકે તેટલી હદે" જ લાગુ કરવી પડશે અને એવું સૂચન વાજબી રીતે કરી શકાય કે કલમ ૧૧ નો જે ભાગ મહારાજા દ્વારા બહાલીની આવશ્યકતા રાખે છે તે, બનેલી ઘટનાઓને જોતાં, બિન–લાગુપાત્ર બનશે.

તેથી, અમારા મતે, પ્રારંભિક વાંધો ટકી શકે નહીં અને તેને નકારી કાઢવો જ જોઈએ.

કેસના ગુણદોષમાં પ્રવેશતા પહેલાં પુનરાવલોકન માટેની જે અરજમાંથી હાલની અપીલ ઉદ્ભવી છે તેના વ્યાપને ધ્યાનમાં રાખવું પણ જરૂરી છે. એ બાબત પર ભાર મૂકવાની જરૂર નથી કે પુનરાવલોકન માટેની અરજનો વ્યાપ અપીલના વ્યાપ કરતાં ઘણો વધુ મર્યાદિત છે. ટ્રાવણકોર કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરની જોગવાઈઓ હેઠળ, જે આપણા કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ના ઓર્ડર ૪૭, નિયમ ૧ ની જોગવાઈઓને શબ્દશઃ સમાન છે, પુનરાવલોકન કોર્ટ પાસે તેમાં વપરાયેલી ભાષા દ્વારા નિર્ધારિત નિશ્ચિત મર્યાદાઓથી સીમિત માત્ર મર્યાદિત હુકુમત છે. તે ત્રણ નિર્દિષ્ટ કારણોસર પુનરાવલોકન મંજૂર કરી શકે છે, અર્થાત્ (૧) યોગ્ય ખંત રાખ્યા પછી પણ નવી અને મહત્વપૂર્ણ બાબત અથવા પુરાવાની શોધ કે જે હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું ત્યારે અરજદારની જાણમાં નહોતી અથવા તેના દ્વારા રજૂ કરી શકાઈ નહોતી, (૨) રેકોર્ડ પર દેખીતી ભૂલ અથવા ખામી અને (૩) કોઈપણ અન્ય પર્યાપ્ત કારણોસર.

જ્યુડિશિયલ કમિટી દ્વારા એવું ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે "કોઈપણ અન્ય પર્યાપ્ત કારણ" શબ્દોનો અર્થ "નિયમમાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલા કારણો સાથે ઓછામાં ઓછા સમાન આધાર પર પર્યાપ્ત હોય તેવું કારણ" થવો જોઈએ. જુઓ છઙ્કુ રામ વિરુદ્ધ નેકી. આ નિષ્કર્ષનો પુનરોચ્ચાર જ્યુડિશિયલ કમિટી દ્વારા બિશેશ્વર પ્રતાપ સાહી વિરુદ્ધ પારથ નાથ માં કરવામાં આવ્યો હતો અને તેને આપણી ફેડરલ કોર્ટ દ્વારા હરિ શંકર પાલ વિરુદ્ધ અનાથ નાથ મિત્તર માં અપનાવવામાં આવ્યો હતો. આ અપીલના સમર્થનમાં ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ ઉપરોક્ત મર્યાદાઓને સ્વીકારે છે અને એવી રજૂઆત કરે છે કે તેમનો કેસ "રેકોર્ડ પર દેખીતી ભૂલ અથવા ખામી" અથવા તેને સમાન કોઈ કારણ હેઠળ આવે છે. અગાઉ અવલોકન કર્યા મુજબ, હાઇકોર્ટની બહુમતીના ચુકાદા સામે પુનરાવલોકનના આધારોમાં લેવાયેલા ૯૯ વાંધાઓ પૈકી પુનરાવલોકનની અરજની સુનાવણી વખતે હાઇકોર્ટ સમક્ષ માત્ર ૧૫ વાંધાઓ જ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. જોકે તે પૈકીના મોટાભાગના મુદ્દાઓનો ઉલ્લેખ અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે, તેમણે અમારી સમક્ષ મુખ્યત્વે તે પૈકીના ત્રણ મુદ્દાઓ પર ભાર મૂક્યો હતો. હવે અમે આ વાંધાઓની તપાસ કરવા આગળ વધીએ છીએ.

પ્રથમ વાંધો કરીંગાસેરાઈ સભામાં પ્રથમ વાદીની મલંકરા મેટ્રોપોલિટન તરીકે અને તે હોદ્દાની રૂએ ટ્રસ્ટી તરીકેની ચૂંટણી તથા તેમના સહ–ટ્રસ્ટીઓ તરીકે વાદી નં. ૨ અને ૩ ની ચૂંટણીઓની કાયદેસરતા સંબંધિત છે. આ સભાનો ઉલ્લેખ દાવાના ફકરા ૧૩ અને ૧૪ માં કરવામાં આવ્યો છે. દાવાના ફકરા ૧૮ માં વાદીઓ ડિસેમ્બર, ૧૯૩૪ માં એમ. ડી. સેમિનરી ખાતે યોજાયેલી હોવાનું

કહેવાય છે તે સભાનો ઉલ્લેખ કરે છે કે જેના પર પ્રતિવાદીઓ આધાર રાખે છે; વાદીઓની એવી દલીલ છે કે તે સભા સક્ષમ વ્યક્તિઓ દ્વારા બોલાવવામાં આવી નહોતી તેમજ પ્રથા અનુસાર તમામ ચર્ચોને યોગ્ય નોટિસ આપ્યા પછી પણ બોલાવવામાં આવી નહોતી. પ્રતિવાદીઓ તેમના લેખિંત જવાબના ફકરા ૨૦ મા વાદીઓ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલી કરીંગાસેરાઈ સભાની વાસ્તવિકતા અથવા કાયદેસરતાનો ઈનકાર કરે છે. તેઓ દલીલ કરે છે કે તે સભા સક્ષમ વ્યક્તિઓ દ્વારા બોલાવવામાં આવી નહોતી કે બહુમતી ચર્ચોને આમંત્રણ મોકલવામાં આવ્યું નહોતું.

ફકરા ૨૯ માં પ્રતિવાદીઓ દાવાના ફકરા ૧૮ માં કરાયેલા આક્ષેપોનું ખંડન કરે છે અને ભારપૂર્વક જણાવે છે કે તેમની સભા યોગ્ય રીતે અને મલંકરાના તમામ ચર્ચોને નોટિસ આપીને બોલાવવામાં આવી હતી. વાદીઓ તેમના પ્રત્યુત્તરના ફકરા ૧૬ અને ૧૮ માં દાવાના આક્ષેપોનો પુનરોચ્ચાર કરે છે. મુદ્દા નં. ૧(બી) ઓગસ્ટ, ૧૯૩૫ ની કરીંગાસેરાઈ સભાની કાયદેસરતાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરે છે, અને મુદ્દા નં. ૬(એ) ડિસેમ્બર, ૧૯૩૪ ની એમ. ડી. સેમિનરી સભાની કાયદેસરતાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરે છે. દાવો ચર્ચની મિલકતોનો કબજો મેળવવા માટેનો હોવાથી, વાદીઓએ સફળ થવા માટે ટ્રસ્ટીઓ તરીકેનો પોતાનો હક્ક સ્થાપિત કરવો જ જોઈએ અને પ્રતિવાદીઓએ પોતાની સભાની કાયદેસરતા સાબિત કરી છે કે નહીં તેને ધ્યાને લીધા વિના, વાદીઓ મુદ્દા નં. ૧(બી) હેઠળ પોતાના પર રહેલા પુરાવાનો બોજ ઉતારવા માટે પૂરતો પુરાવો રજૂ કરીને જ આવું કરી શકે છે; કેમ કે એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કબજો મેળવવાના

દાવામાં વાદીએ પોતાના સ્વતંત્ર હક્કના જોરે જ સફળ થવું પડે. એ ધ્યાને આવશે કે કરીંગાસેરાઈ સભા સામે પ્રતિવાદીઓનો વાંધો બેગણો હતો, (૧) સભા સક્ષમ વ્યક્તિઓ દ્વારા બોલાવવામાં આવી નહોતી અને (૨) તમામ ચર્ચોને નોટિસ આપવામાં આવી નહોતી. ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે ચુકાદાના ફકરા ૧૬૪ માં, પોતે દર્શાવેલા કારણોસર, ઠેરવ્યું કે તે સભા સક્ષમ વ્યક્તિઓ દ્વારા બોલાવવામાં આવી નહોતી અને ફકરા ૧૬૫ માં તેમણે તારણ કાઢ્યું કે સદર સભાની નોટિસ તમામ ચર્ચોને આપવામાં આવી નહોતી. ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ સમક્ષ અંતિમ દલીલ વખતે વાદીઓના વકીલ દ્વારા એવી કબૂલાત કરવામાં આવી હોવાથી કે ૧૦૮૬ પૂર્વે અસ્તિત્વમાં રહેલા તમામ ચર્ચોને નોટિસો પાઠવવામાં આવી હતી તે સાબિત કરવા માટે વાદી પક્ષે કોઈ પુરાવો નથી, ત્યારે એવું વલણ અપનાવવામાં આવ્યું હતું કે વાદી પક્ષના મતે પ્રતિવાદીઓ અને તેમના સમર્થકો નવું બંધારણ આંક એ.એમ. અપનાવીને ચર્ચ માટે અજાણ્યા બની ગયા હતા અને તેથી તેઓ તે સભામાં આમંત્રિત થવા હક્કદાર નહોતા. તેમની દલીલ એવી હતી કે કરીંગાસેરાઈ સભા ફક્ત એવા ચર્ચોના પ્રતિનિધિઓની જ સભા હતી કે જેઓ પેટ્રિઆર્ક અબ્દુલ્લા ૨ અને તે પછીના પેટ્રિઆર્કોની સાથે રહ્યા હતા અને પ્રતિવાદીઓ તથા તેમના સમર્થકો ચર્ચ માટે અજાણ્યા બની ગયા હોવાથી તેમને કોઈ નોટિસ આપવી જરૂરી નહોતી. આ દલીલ સ્પષ્ટપણે એવી કબૂલાત સમાન હતી કે પ્રતિવાદી પક્ષના ચર્ચોને કોઈ નોટિસ મોકલવામાં આવી નહોતી. ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે વાદીઓની રજૂઆતથી વિપરીત ઠેરવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ અને તેમના સમર્થકો ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા નહોતા, તેથી તેમના મતે એ

સ્વાભાવિક પરિણામ હતું કે તેઓ નોટિસ મેળવવા હક્કદાર હતા અને તેમને નોટિસો મોકલવામાં આવી હોવાનું સાબિત થયું ન હોવાથી, બલ્કે તેનાથી ઊલટું એવી દલીલ કરવામાં આવી હોવાથી કે તેમને નોટિસ મોકલવી જરૂરી નહોતી, ડિસ્ટ્રિક્ટ જજને તદ્ધન સ્પષ્ટ જણાયું કે સદર સભા વિધિવત્ બોલાવવામાં આવી નહોતી. આ બાબતને ધ્યાને લેતાં, વિદ્વાન ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ માટે આ બાબતમાં વધુ ઊંડા ઉતરવું અને જેમણે નવું બંધારણ આંક એ.એમ. અપનાવ્યું નહોતું તેવા ચર્ચોને નોટિસો આપવામાં આવી હતી કે કેમ તેની તપાસ કરવી જરૂરી રહી નહોતી.

હાઈકોર્ટના ચુકાદા તરફ આવતાં એવું જણાય છે કે બહુમતી ન્યાયાધીશોએ સભાની કાયદેસરતાના પ્રશ્નની વિચારણા તદ્ધન ઉપરછલ્લી અને સંક્ષિપ્ત રીતે કરી હતી. ન્યાયમૂર્તિ નોક્સે જણાવ્યું હતું: "નીચલી કોર્ટે મુખ્યત્વે એ કારણસર ઠેરવ્યું હતું કે સભા વિધિવત્ બોલાવવામાં આવી નહોતી કારણ કે પ્રતિવાદી પક્ષને નોટિસ આપવામાં આવી નહોતી (ચુકાદાના ફકરા ૧૬૬, ૧૬૭). નોટિસનો અભાવ વિવાદિત નહોતો, પરંતુ પેટ્રિઆર્કના આદેશ (આંક ઝેડ) અનુસાર વાજબી ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. ઉપર જણાવેલા એ તારણને ધ્યાનમાં લેતાં કે નવું બંધારણ અપનાવવું એ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા પેટ્રિઆર્કના ચર્ચનો ત્યાગ કરવાનો સ્પષ્ટ પુરાવો હતો, અને આ બંધારણ સ્વીકારવાની બાબત ૧૯૩૪ માં કરીંગાસેરાઈ ખાતેની સભા કરતાં આશરે ૮ મહિના પૂર્વે બની હોવાથી, પેટ્રિઆર્કના આદેશ ઉપરાંત પણ નોટિસનો અભાવ વાજબી હતો. નીચલી કોર્ટનું એ તારણ કે સભા ચર્ચના માત્ર લઘુમતી વર્ગની બનેલી હતી તે

ભૂલભરેલું છે, તેમજ તે તારણ (ચુકાદાના ફકરા ૧૬૪, ૧૬૭) પણ ભૂલભરેલું છે કે સભા સક્ષમ વ્યક્તિઓ દ્વારા બોલાવવામાં આવી નહોતી."

ન્યાયમૂર્તિ સત્યનેસને માત્ર એટલું જ અવલોકન કર્યું: "દર્શાવવામાં આવેલી એકમાત્ર ખામી એ હતી કે પ્રથમ પ્રતિવાદીના નિયંત્રણ હેઠળના ચર્ચોને સભાનું કોઈ આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું નહોતું. આનો ટૂંકો ઉત્તર એ છે કે તેઓ પહેલેથી જ નવા ચર્ચના સભ્યો બની ગયા હોવાથી, તેઓ કોઈપણ આમંત્રણ મેળવવા માટે હક્કદાર નહોતા અને તેમની યોગ્ય રીતે જ અવગણના કરવામાં આવી હતી." આમ એવું જણાય છે કે કરીંગાસેરાઈ સભા બોલાવનાર વ્યક્તિઓની સક્ષમતા અંગેના પ્રશ્નનો નિકાલ ન્યાયમૂર્તિ નોક્સ દ્વારા ઉપર ટાંકવામાં આવેલા ફકરાના અંતે એક જ વાક્યમાં કરી દેવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન ન્યાયાધીશે તે સભા બોલાવનારાઓની સક્ષમતાના પ્રશ્ન પર બિલકુલ ગંભીરતાપૂર્વક લક્ષ આપ્યું હોય તેવું જણાતું નથી. ન્યાયમૂર્તિ સત્યનેસને આ પ્રશ્નની વિચારણા જ ન કરી અને તદ્દન ખોટી રીતે એવું માન્યું કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઉપસ્થિત કરાયેલો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ હતો કે પ્રતિવાદીઓના નિયંત્રણ હેઠળના ચર્ચોને નોટિસ આપવામાં આવી હતી કે નહીં. વિદ્વાન એટર્ની–જનરલ દ્વારા એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે ન્યાયમૂર્તિ સત્યનેસનનો ચુકાદો માત્ર એક પૂરક ચુકાદો હતો, કારણ કે તેમણે પોતાના ચુકાદાની શરૂઆતમાં એવું અવલોકન કર્યું હતું કે તેઓ ન્યાયમૂર્તિ નોક્સના તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સંમત છે. જો ન્યાયમૂર્તિ નોક્સે આ મુદ્દાની વિચારણા કરી હોત તો આ દલીલમાં કદાચ કંઈક તથ્ય હોત. તેથી સ્થિતિ એ છે કે બંનેમાંથી કોઈ પણ ન્યાયાધીશે

કરીંગાસેરાઈ સભા બોલાવનાર વ્યક્તિઓની સક્ષમતાના પ્રશ્ન પર પોતાનું મન લગાવ્યું નહોતું. તમામ ચર્ચો પર નોટિસની બજવણીના સંબંધમાં, ન્યાયમૂર્તિ નોક્સે ઉપર ટાંકેલા અંશમાં ઠેરવ્યું કે પ્રતિવાદીઓ નવું બંધારણ આંક એ.એમ. અપનાવવાને કારણે ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા હતા અને પરિણામે તેઓ નોટિસ મેળવવા હક્કદાર નહોતા. ન્યાયમૂર્તિ સત્યનેસને પણ ઉપર ટાંકેલા અંશમાં એવો મત અપનાવ્યો કે પ્રતિવાદીઓ નવા ચર્ચના સભ્યો બની ગયા હોવાથી તેઓ કરીંગાસેરાઈ સભા માટે કોઈપણ આમંત્રણ મેળવવા હક્કદાર નહોતા. વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજના તારણને ઉલટાવીને એવું ઠેરવ્યું હોવાથી કે પ્રતિવાદીઓ નવું બંધારણ આંક એ.એમ. અપનાવીને ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા હતા, તેથી તેમના માટે એ તપાસ કરવી અનિવાર્ય બની ગઈ હતી કે વાદી પક્ષમાં ન હોય તેવા તમામ ચર્ચોએ આંક એ.એમ. અપનાવ્યું હતું કે નહીં અને જો ના, તો શું આંક એ.એમ. ન અપનાવનાર પૈકીના ચર્ચોને સભામાં બોલાવવામાં આવ્યા હતા કે નહીં. આ સંદર્ભમાં એ નોંધી શકાય કે હાઇકોર્ટના વિદ્વાન ન્યાયાધીશો પોતાના ચુકાદામાં એવો સંકેત આપતા જણાય છે કે જે ચર્ચોએ આંક એ.એમ. અપનાવ્યું હતું તેમણે એમ. ડી. સેમિનરી સભામાં ભાગ લઈને તેમ કર્યું હતું. પુરાવા મુજબ કેટલા ચર્ચો સભામાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા તે સંખ્યા અંગે ડિસ્ટ્રિક્ટ જજના ચુકાદામાં દર્શાવેલા વિવિધ આંકડાઓનો દલીલોમાં સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે. આંક ૨૭૨ અનુસાર પ્રતિવાદીઓ દ્વારા સંપૂર્ણપણે પોતાના પક્ષે હોવાનો દાવો કરાયેલા ૩૧૦ ચર્ચોમાંથી કેટલા ચર્ચો એમ. ડી. સેમિનરી સભામાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા અને તેમણે વિધિવત્ રીતે નવું બંધારણ

આંક એ.એમ. અપનાવ્યું હતું તે સ્પષ્ટ નથી. જો નોટિસ મળવાપાત્ર છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે આંક એ.એમ. સ્વીકારવું એ જ કસોટી હોય, તો વાદીઓની સાથે ન હોય પરંતુ જેમણે આંક એ.એમ. સ્વીકાર્યું ન હોય તેવા તમામ ચર્ચોને નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી કે નહીં તે વિચારવું અત્યંત મહત્વપૂર્ણ બની જાય છે. નોટિસની બજવણીના પ્રશ્ન ઉપરાંત, જ્યાં વાદીઓ ચૂંટાયા હોવાનું કહેવાય છે તે કરીંગાસેરાઈ સભા બોલાવનાર વ્યક્તિઓની સક્ષમતા અંગેનો પ્રશ્ન પણ ઉપસ્થિત હતો. માર ગીવરઘીસ ડાયોનિસિયસ જીવિત હતા ત્યાં સુધી તેઓ, મલંકરા એસોસિએશનના પ્રમુખ તરીકે, એસોસિએશનની સભાઓ બોલાવતા હતા. તેમના અવસાન પછી સભાની નોટિસ કાઢવા માટે કોણ સક્ષમ હતું? આ વિષય પર કોઈ નિયમો હોય તેવું જણાતું નથી. આ પરિસ્થિતિમાં, વિદ્વાન એટર્ની–જનરલ કહે છે કે, જો એસોસિંએશનના તમામ સભ્યો સભામા ઉપસ્થિત રહ્યા હોય તો યોગ્ય નોટિસના અભાવની ખામી કોઈ મહત્વ ધરાવતી નથી. પરંતુ શું તમામ સભ્યો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા, ભલે આંક એ.એમ. સ્વીકારનાર પ્રતિવાદી પક્ષને બાકાત રાખવામાં આવે? એવું જણાતું નથી કે હાઇકોર્ટના બે બહુમતી ન્યાયાધીશોમાંથી કોઈએ પણ આ બાબતના બંને પાસાઓ તરફ, અર્થાત્ તમામ ચર્ચોને નોટિસની બજવણી અને કરીંગાસેરાઈ સભાની નોટિસ કાઢનાર વ્યક્તિઓની સક્ષમતા તરફ લક્ષ આપ્યું હોય, અને કોઈપણ સંજોગોમાં તેઓ તે પ્રશ્ન પર કોઈ ચોક્કસ તારણ પર આવ્યા નહોતા. તેથી, બહુમતી ચુકાદાઓ દેખીતી રીતે જ ખામીયુક્ત છે કારણ કે તેઓ કેસના એવા મહત્વપૂર્ણ મુદ્દા સાથે અસરકારક રીતે કામ પાર પાડવામાં અને તેનો નિર્ણય કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા

હતા કે જેના પર વાદીઓનો હક્ક અને દાવાની ટકવાપાત્રતા નિર્ભર કરે છે. અમારા મતે, આ બાબત નિશ્ચિતપણે રેકોર્ડ પરની એક દેખીતી ભૂલ છે.

અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલો બીજો મુદ્દો એ છે કે બહુમતી નિર્ણય પ્રતિવાદીઓના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી હોવાનું કહેવાતી કબૂલાત અંગેની ખોટી સમજણ પર આધારિત છે. યાદ હશે કે ઉપર ટાંકવામાં આવેલા મુદ્દા નં. ૧૪ અને ૧૫ માં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ધર્મવિરોધી કૃત્યો આચરવા બદલ અથવા પ્રાચીન જેકોબાઈટ સીરિયન ચર્ચ પ્રત્યેની પોતાની વફાદારી સ્વેચ્છાએ છોડી દઈને એક નવું ચર્ચ સ્થાપવા અને તેના માટે બંધારણ ઘડવા બદલ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી જવા અંગેનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરાયો છે. તે જ રીતે, મુદ્દા નં. ૧૯ અને ૨૦ માં તેમાં ઉલ્લેખિત વિવિધ કૃત્યો અને દાવાઓના કારણે વાદીઓ અને તેમના સમર્થકોએ નવું ચર્ચ રચીને જૂના ચર્ચથી અલગ થઈ ગયા હતા કે કેમ તે અંગેનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરાયો છે. અહીં પણ દાવો કબજો મેળવવા માટેનો હોવાથી, વાદીઓ માટે મુદ્દા નં. ૧૪ અને ૧૫ નો નિર્ણય પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ કરાવીને પ્રતિવાદીઓનો હક્ક નષ્ટ કરવા કરતાં મુદ્દા નં. ૧૯ અને ૨૦ નો નિર્ણય પોતાની તરફેણમાં કરાવીને પોતાનો હક્ક સ્થાપિત કરવો વધુ મહત્વપૂર્ણ છે; કારણ કે પોતાના હક્કની સ્થાપનાના અભાવમાં માત્ર પ્રતિવાદીઓના હક્કનો નાશ કરવાથી વાદીઓને કશું પ્રાપ્ત થતું નથી. એ યાદ રાખવું જરૂરી છે કે આ દાવો યોગ્ય રીતે રચાયેલા ટ્રસ્ટીઓ તરીકે વાદીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલો દાવો છે, નહિ કે પ્રતિવાદીઓને ટ્રસ્ટીપદેથી દૂર કરવા અથવા કોઈ યોજના ઘડવા માટે કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરની કલમ ૯૨

ને સમકક્ષ કલમ હેઠળનો દાવો. પોતાના ચુકાદાના ફકરા ૧૩૨ માં વિદ્વાન ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે તારણ કાઢ્યું કે પ્રતિવાદીઓ પર આરોપિત કૃત્યો અને દાવાઓ ધર્મવિરોધ સમાન નહોતા અને તેનાથી પ્રતિવાદીઓ અથવા તેમના સમર્થકો ધર્મવિરોધી કે શ્રદ્ધા માટે અજાણ્યા બન્યા નહોતા, અને મુદ્દા નં. ૧૫ માં દર્શાવેલા આવા કૃત્યો અને વર્તણૂક સાબિત થાય તો પણ તે ધર્મવિરોધ સમાન ગણાશે નહિ તેમજ પ્રાચીન જેકોબાઈટ ચર્ચ પ્રત્યેની તેમની વફાદારીનો સ્વેચ્છાએ ત્યાગ કરવા કે ચર્ચથી અલગ થઈ જવા સમાન ગણાશે નહિ. બીજી તરફ, ફકરા ૧૩૩ માં ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે ઠેરવ્યું કે વાદીઓ અને તેમના અનુયાયીઓએ ૧૦૮૫ માં અપનાવેલા અને ત્યારથી સતત જાળવી રાખેલા વલણને કારણે મલંકરા ચર્ચમાં ગેરકાયદેસર અને અયોગ્ય રીતે ભાગલા પાડ્યા હતા અને એક રીતે કહી શકાય કે તેમણે સતત ધર્મવિભાજન સમાન આચરણ કર્યું હતું. તેમણે ઠેરવ્યું કે, તેમ છતાં, વાદીઓ અને તેમના સમર્થકો ચર્ચ માટે અજાણ્યા બન્યા નહોતા અથવા તેમણે અલગ ચર્ચ રચ્યું નહોતું, કેમ કે તેમને યોગ્ય ધાર્મિક સત્તાધિકારી દ્વારા દોષિત ઠેરવીને ચર્ચમાંથી દૂર કરવાની કે ચર્ચમાંથી બહિષ્કૃત કરવાની કોઈ સજા કરવામાં આવી નહોતી. એ ધ્યાને આવશે કે વિદ્વાન ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે પ્રતિવાદીઓ પર આરોપિત હકીકતો સાબિત થયેલી ન ગણી પરંતુ વાદીઓ પર આરોપિત હકીકતો સાબિત થયેલી ગણી. તેમણે ધર્મવિરોધી કૃત્યો અને ચર્ચમાંથી કેવળ સ્વૈચ્છિક અલગ થવા વચ્ચે કોઈ ભેદ પાડ્યો નહિ પરંતુ બંનેને સમાન ધોરણે ગણ્યા. યાદ હશે કે ૧૯૧૩ ના ઇન્ટરપ્લીડર દાવામાં ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે ઠેરવ્યું હતું કે અબ્દુલ મસીહને પોતાના

ધાર્મિક વડા તરીકે સ્વીકારીને અથવા અબ્દુલ્લા ૨ ની સત્તાનો ઇનકાર કરીને માર ગીવરઘીસ ડાયોનિસિયસ અને તેમના સહ–ટ્રસ્ટીઓ શ્રદ્ધા માટે અજાણ્યા બન્યા નહોતા. છેવટે, ૪૫ ટી.એલ.આર. ૧૧૬ માં અહેવાલ થયેલા અપીલની પુનઃસુનાવણી પરના ચુકાદામાં, જેમાંથી અંશો ઉપર ટાંકવામાં આવ્યા છે, તે કેસમાં પ્રતિવાદીઓ પર આરોપિત કૃત્યો કે જે વર્તમાન કેસના પ્રતિવાદીઓ પર આરોપિત કૃત્યો જેવા જ છે (આંક એ.એમ. અપનાવવા સિવાય), તે નવું ચર્ચ સ્થાપીને ચર્ચમાંથી સ્વૈચ્છિક રીતે અલગ થવા સમાન ગણાયા નહોતા અને ફ્રી ચર્ચ કેસ તે કેસની હકીકતોને લાગુ પડતો નહોતો. તે જ રીતે, વર્તમાન કેસમાં ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે મુદ્દા નં. ૧૫, ૧૬, ૧૯ અને ૨૦ ની સાથે વિચારણા કરી, જેમાં ધર્મવિરોધ અને સ્વૈચ્છિક અલગતા બંને મુદ્દાઓ આવરી લેવાયા હતા. સંભવતઃ અગાઉના દાવામાં અપીલ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાને રાખીને, આ કેસમાં વિદ્વાન ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે ધર્મવિરોધી કૃત્યો અને ચર્ચમાંથી સ્વૈચ્છિક અલગતા વચ્ચે કોઈ ભેદ પાડ્યો નહિ અને ઠેરવ્યું કે "જ્યાં સુધી અપરાધીઓની સક્ષમ સત્તા દ્વારા સુનાવણી કરીને શિક્ષા ન કરવામાં આવે ત્યાં સુધી ધાર્મિક અપરાધો માટે આપોઆપ ધર્મવિરોધ કે ચર્ચનું સભ્યપદ આપોઆપ ગુમાવવું અથવા પાદરી અને ધર્માધ્યક્ષ તરીકેનો દરજ્જો આપોઆપ ગુમાવવાનો કોઈ કેસ બનતો નથી." ખરેખર તો પોપના પ્રતિનિધિ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૭ ની જુબાની આ મંતવ્યને સમર્થન આપતી હોવાનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે. આ પરિસ્થિતિના સંદર્ભમાં જ કબૂલાત અંગેની ખોટી સમજણના પ્રશ્ન પર વિચાર કરવાનો રહે છે. ન્યાયમૂર્તિ સત્યનેસને તેમના ચુકાદાના ફકરા ૪ માં પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન

વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી કહેવાતી કબૂલાતનો નીચે મુજબના શબ્દોમાં ઉલ્લેખ કર્યો હતો: "..... તેમ છતાં સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલે અત્યંત ન્યાયી રીતે એવી કબૂલાત કરીને સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હતી કે વાદીઓએ ચર્ચ છોડ્યું નથી અને તેઓ અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ જેટલા જ મૂળ જેકોબાઈટ સીરિયન ચર્ચના સારા સભ્યો હતા. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા બીજી સ્પષ્ટતા એ કરવામાં આવી છે કે વાદીઓ, ભૂતકાળમાં ભલે ગમે તે બન્યું હોય, એવું માનતા નથી કે પેટ્રિઆર્ક મલંકરા ટ્રસ્ટની મિલકતોના આંતરિક વહીવટમાં બિલકુલ દખલગીરી કરી શકે. વાદીઓએ દલીલો/પ્લીડિંગ્સના સમયે પણ પોતાની સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરી હોવાનું જણાય છે. તેમના મતે, 'મલંકરા ચર્ચના ધાર્મિક વડા તરીકે પેટ્રિઆર્ક ચર્ચની મિલકતોના ગેરવહીવટ અથવા ઉચાપતના કિસ્સામાં યોગ્ય લાગે તેવી આધ્યાત્મિક સજા કરીને તે સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકતા હતા'—જુઓ પ્લીડિંગ નં. ૧૨૪(૧).

પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરાયેલી કબૂલાતે અનેક બાબતોની લંબાણપૂર્વકની ચર્ચાની જરૂરિયાતને દૂર કરી દીધી છે. તેથી થોડો સમય અટકીને તે કબૂલાતના મહત્વ અને અસરોને સમજવી યોગ્ય રહેશે. તેનો અર્થ એવો થાય છે કે (૧) પેટ્રિઆર્ક ચર્ચ માટે અજાણ્યા નથી, અર્થાત્ પ્રશ્ન હેઠળના પેટ્રિઆર્ક અને તેમના પુરોગામીઓ મૂળ જેકોબાઈટ સીરિયન ચર્ચના સાચા અને કાયદેસરના વડા છે,

(૨) વાદીઓ અને તેમના સમર્થકો એવું માને છે કે

(એ) ટ્રસ્ટીઓ દ્વારા ટ્રસ્ટની મિલકતોના વહીવટ પર પેટ્રિઆર્ક પાસે માત્ર આધ્યાત્મિક દેખરેખ જ છે,

(બી) માત્ર પેટ્રિઆર્ક જ મોરોનને પવિત્ર કરી શકે છે, (સી) આંક બી.પી. એ જેકોબાઈટ ચર્ચનો સાચો કેનન છે, અને (ડી) કેથોલિકેટ યોગ્ય રીતે સ્થપાયેલ નહોતું, તેઓ આ આધારો પર મૂળ ચર્ચ માટે અજાણ્યા બની ગયા હોવાનું ગણી શકાય નહિ. તેથી પ્રશ્ન વધુ યોગ્ય રીતે એ છે કે શું પ્રતિવાદીઓ મૂળ ચર્ચમાંથી અલગ થઈ ગયા છે અને નવું ચર્ચ રચી લીધું છે. દાવાના સ્વરૂપને જોતાં, વાદીઓ ત્યારે જ સફળ થઈ શકે જો તેઓ સાબિત કરે કે,

(એ) પ્રતિવાદીઓ મલંકરા જેકોબાઈટ ચર્ચની ટ્રસ્ટ મિલકતોનો ઉપયોગ અન્ય અને ભિન્ન સંસ્થા, એટલે કે મલંકરા ઓર્થોડોક્સ સીરિયન ચર્ચના નિભાવ, ટેકા અને લાભ માટે કરી રહ્યા છે, અને

(બી) વાદીઓ વિધિવત્ ચૂંટાયેલા ટ્રસ્ટીઓ છે."

તે જ રીતે, ન્યાયમૂર્તિ નોક્સે પૃષ્ઠ ૩૫૫–૩૫૬ પર આ કબૂલાતનો નીચે મુજબ ઉલ્લેખ કર્યો હતો: "..... આ અદાલતમાં પ્રતિવાદીઓના વકીલે એ તારણને ખલેલ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કર્યો નહોતો કે વાદીઓ ચર્ચ માટે અજાણ્યા બન્યા નહોતા. ખરેખર તો, અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, તેમણે પોતાના કેસનો આધાર એ બાબત પર રાખ્યો હતો કે બંને પક્ષો હજુ પણ ચર્ચની અંદર જ હતા. નીચલી કોર્ટમાં પોતાના અસીલોની દલીલનો આવો ત્યાગ નિઃશંકપણે એ

હકીકતને કારણે હતો કે લેખિત જવાબમાં વાદીઓના કેસની કબૂલાત સમાવિષ્ટ હતી; કારણ કે વાદીઓએ અસરકારક રીતે કહ્યું હતું કે, 'અમે પેટ્રિઆર્કના ચર્ચના ટ્રસ્ટીઓ છીએ,' જ્યારે પ્રતિવાદીઓએ કહ્યું હતું કે, 'અમે એવા ચર્ચના ટ્રસ્ટીઓ છીએ કે જેના માટે પેટ્રિઆર્ક અજાણ્યા છે.' ટ્રસ્ટમાં કોઈ ફેરફાર થયો નહોતો તેવા તારણને પડકારવાનો પ્રતિવાદીઓ તરફથી અહીં કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો નહોતો; કેમ કે તેનાથી વિપરીત કોઈપણ દલીલ કોઈ બચાવ પૂરો પાડતી નહોતી અને વાદીઓના કેસની વધુ એક કબૂલાત સમાન હતી. પરંતુ પ્લીડિંગ્સમાં આ આક્ષેપનું અસ્તિત્વ ટ્રસ્ટ પ્રત્યે પ્રતિવાદીઓના વલણને રેખાંકિત કરે છે."

આગળ જતાં વિદ્વાન ન્યાયાધીશે જણાવ્યું: ".... વિદ્વાન ન્યાયાધીશે અલગ થવાના સામાન્ય આક્ષેપ વિરુદ્ધ (ચુકાદાના ફકરા ૧૩૩), પરંતુ લૌકિક બાબતો અંગે વાદીઓના મંતવ્ય સંબંધિત વિશેષ આક્ષેપની તરફેણમાં (ફકરા ૧૦૮) તારણ આપ્યું હતું. તેમણે લૌકિક બાબતોમાં પેટ્રિઆર્કની સત્તાના મર્યાદિત વ્યાપ અંગે પણ તારણો નોંધ્યા હતા (ફકરા ૫૮, ૬૦), જે અન્ય બાબતો સાથે એવા ભૂલભરેલા મત પર આધારિત જણાય છે કે કાયદાની બે પ્રણાલીઓને આધીન વ્યક્તિઓ એક જ ગુનાના વિવિધ પાસાઓ માટે માત્ર એક જ પ્રણાલી હેઠળ સજાને પાત્ર છે (જુઓ ફકરો ૫૭). સામાન્ય તારણને વાંધા મેમોરેન્ડમમાં (ગ્રાઉન્ડ્સ ૧૦ અને ૧૧) પડકારવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ અહીં પ્રતિવાદીઓની દલીલમાં નહિ, જે અગાઉ જણાવ્યા મુજબ એ આધાર પર આગળ વધી હતી કે બંને પક્ષો હજુ પણ ચર્ચના સભ્યો હતા."

બંને ચુકાદાઓના સીધા વાચન પરથી જણાય છે કે બહુમતી ન્યાયાધીશોએ એવો મત અપનાવ્યો હતો કે ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે ઠેરવ્યા મુજબ જો વાદીઓ તેમના પર આરોપિત કૃત્યો અને વર્તણૂક માટે દોષિત ઠર્યા હોય તો પણ, તે કૃત્યો કેવળ ધર્મવિરોધ સમાન હતા કે નવા ચર્ચની સ્થાપના સમાન પણ હતા, અથવા ધાર્મિક સત્તાધિકારીના ચુકાદાની જરૂરિયાત ધરાવતો કેનન કાયદો બંનેને લાગુ પડતો હતો કે માત્ર ધર્મવિરોધી કૃત્યોને જ, તેની તપાસ કરવી તેમના માટે જરૂરી નહોતી. આ વલણ તેમણે કેવળ એટલા માટે અપનાવ્યું કારણ કે પ્રતિવાદીઓના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી કબૂલાતને તેઓ એ રીતે સમજ્યા હતા કે વાદીઓ ચર્ચમાંથી બહાર ગયા નહોતા. જોકે, પ્રતિવાદીઓની એવી દલીલ હોવા છતાં કે તેઓ પણ સમાન કારણોસર ચર્ચની અંદર જ હતા, બહુમતી ન્યાયાધીશોએ એ વિચારવું બંધનકર્તા માન્યું કે શું પ્રતિવાદીઓ તેમના ઉપરોક્ત કૃત્યો દ્વારા સાબિત થયા મુજબ નવું ચર્ચ સ્થાપીને સ્વેચ્છાએ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા હતા કે નહીં.

અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ એવી દલીલ કરે છે, અને અમારા મતે આવી દલીલમાં ઘણું વજૂદ છે, કે બહુમતી ન્યાયાધીશોએ એ પ્રશ્ન તપાસ્યો હોય અથવા એ વિચારણા કરી હોય તેવું જણાતું નથી કે શું સ્વેચ્છાએ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી જવું એ ધર્મવિરોધી કૃત્યોથી અલગ અને ભિન્ન ખ્યાલ હતો અને જો તેમ હોય, તો શું વાદીઓ પર આરોપિત કૃત્યો અને આચરણ ધાર્મિક દ્રષ્ટિકોણથી ધર્મવિરોધના કૃત્યો હોવા ઉપરાંત નવું ચર્ચ સ્થાપીને સ્વેચ્છાએ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી જવા સમાન પણ હતા કે કેમ. ધાર્મિક સત્તાધિકારીના

ચુકાદાની આવશ્યકતા ધરાવતો કેનન કાયદો બંને કિસ્સાઓમાં જરૂરી હતો કે કેમ તે અંગે પણ તેમણે વિચારણા કરી હોય તેવું જણાતું નથી. તેથી, ચુકાદાના આધારે એમાં કોઈ શંકા હોઈ શકે નહીં કે આ બાબતમાં વિદ્વાન ન્યાયાધીશોનો નિર્ણય પ્રતિવાદીઓના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી એવી ગણાતી કબૂલાત પર આધારિત છે કે વાદીઓ ચર્ચમાંથી બહાર ગયા નહોતા. પ્રતિવાદી અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દલીલ કરે છે કે આ એક ગેરસમજ હતી અને તેઓ વકીલ શ્રી ઈ. જે. ફિલિપોસના સોગંદનામા પર આધાર રાખે છે, જેની સાથે વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા તેમને લખાયેલા બે પત્રો રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. પ્રથમ પત્રમાં નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યું છે: "મેં રોયલ કોર્ટના ચુકાદાની મૂળભૂત શરતો વિરુદ્ધ જવામાં વાદીઓના ગેરવર્તણૂક અંગે લંબાણપૂર્વક દલીલ કરી હતી અને કહ્યું હતું કે બંને પક્ષકારોનું આચરણ તપાસને પાત્ર હોવા છતાં, બંનેમાંથી કોઈએ પણ ચર્ચ છોડી દીધું હોવાનું કહી શકાય નહીં. બંને કેસોમાં તેમના કૃત્યો રદબાતલ કરી શકાય છે પરંતુ તેઓ ચર્ચ છોડી ગયા હોવાનું કહી શકાય નહીં. ન્યાયાધીશો તેને એક કેસમાં કબૂલાત તરીકે અને બીજા કેસમાં મારી દલીલ તરીકે સ્વીકારી શકે નહીં. તેના એક ભાગને અદાલતના નિર્ણયની જરૂરિયાત ન ધરાવતી કબૂલાત તરીકે ગણવો એ ટ્રસ્ટમાંથી મિલકતના વાળવા સંબંધિત વાદીઓના ગેરવર્તન પરની મારી લંબાણપૂર્વકની દલીલ પ્રત્યે અન્યાયી છે." બીજા પત્રમાં આપણને નીચે મુજબના અંશો મળે છે: "મારી સમગ્ર દલીલ દરમિયાન એ મુદ્દો હતો કે વાદીઓએ રોયલ કોર્ટ અને કોચીન કોર્ટના ચુકાદાઓમાં નક્કી કરાયેલા ચેરિટીના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોને સતત અને

નિર્વિધ્નપણે નિષ્ફળ બનાવ્યા હતા.

મૂળભૂત નિયમોના ઉલ્લંઘનના આક્ષેપ અને સામા આક્ષેપ વચ્ચે, મેં મારો એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે અદાલત દ્વારા તેમના મંતવ્યો સુધારી શકાય તેમ છતાં, કેવળ ભૂલભરેલા મંતવ્યોના કારણે કોઈપણ પક્ષકારને ચર્ચ માટે અજાણ્યો બની ગયેલો ગણી શકાય નહીં. ગ્રાઉન્ડ્સના ફકરા ૧૭ માં આ જ બાબત સમજાવવામાં આવી છે. આ રીતે વ્યક્ત કરાયેલા મારા અભિપ્રાયને એક કેસની કબૂલાત અને બીજા કેસ અંગેની દલીલ તરીકે ગણાવો જોઇએ નહીં. જો કાયદા અંગેનું મારું મંતવ્ય સ્વીકાર્ય ન હોય તો વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ તેનો નિર્ણય કરવો જ જોઇએ અને જોડાયેલા નિવેદનના એક ભાગને અદાલત દ્વારા વિચારણાની જરૂરિયાત ન ધરાવતી કબૂલાત તરીકે ગણાવો જોઇએ નહીં."

પુનરાવલોકન અરજમાં ગ્રાઉન્ડ નં. ૧૭ નીચે મુજબ છે:— "નામદાર ન્યાયાધીશોનું એ અવલોકન કે પ્રતિવાદીઓના વકીલે પોતાના કેસનો આધાર એ બાબત પર રાખ્યો હતો કે બંને પક્ષો હજુ પણ ચર્ચની અંદર જ હતા અને પ્રતિવાદીઓના વકીલે એવી કબૂલાત કરી હતી કે વાદીઓએ ચર્ચ છોડ્યું નથી અને તેઓ અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ જેટલા જ મૂળ જેકોબાઈટ સીરિયન ચર્ચના સારા સભ્યો હતા, તે અચોક્કસ, અપૂર્ણ અને ભ્રામક છે. વકીલે દલીલનો મોટો ભાગ એ દર્શાવવા પાછળ સમર્પિત કર્યો હતો કે વાદીઓ રોયલ કોર્ટના ચુકાદા દ્વારા નક્કી કરાયેલા બંધારણથી ભટકી ગયા છે. વાદીઓએ જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ ચર્ચ છોડી ગયા છે. તેના જવાબમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી

હતી કે પેટ્રિઆર્કની સત્તાઓ અથવા અનુસરવાના કેનન અંગેના મંતવ્યોના મતભેદ માત્રથી આપોઆપ અલગ થવા જેવી કોઈ બાબત બનતી નથી. તે જ અર્થમાં અને ફક્ત તે જ અર્થમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કાયદાની દ્રષ્ટિએ બંને પક્ષો ચર્ચની અંદર હોવાનું માનવું જોઈએ. ન્યાયાધીશો માટે તેને તેના સંદર્ભમાંથી બહાર કાઢીને તેના એક ભાગનો વાદીઓના સમર્થનમાં કબૂલાત તરીકે ઉપયોગ કરવો અને બીજા ભાગને પ્રતિવાદીઓ પૂરતો કાયદામાં ટકી ન શકે તેવી માત્ર એક દલીલ તરીકે નકારી કાઢવો વાજબી નહોતો. જો તેને કદાપી કબૂલાત તરીકે ગણાવી હોય તો તેને સમગ્ર રીતે સ્વીકારવી અથવા નકારવી જોઈતી હતી. તેના ટુકડા કરીને અમુક ભાગનો ઉપયોગ કરવો અને અમુક ભાગ નકારી કાઢવો જોઈતો નહોતો.

પ્રતિવાદીઓ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા છે તેવા તારણ માટે અપાયેલા કારણો વાદીઓને વધુ મજબૂત રીતે લાગુ પડે છે અને ન્યાયાધીશોએ દાવો પ્રારંભિક તબક્કે જ ફગાવી દેવો જોઈતો હતો.

નામદાર ન્યાયાધીશો એ નોંધવામાં નિષ્ફળ રહ્યા કે ચર્ચનું મૂળભૂત બંધારણ રોયલ કોર્ટના ચુકાદા દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું હતું અને વાદીઓએ તેનો અસ્વીકાર અને ત્યાગ કરીને ખરેખર તેમાંથી અલગ થઈ ગયા હતા.

જો અદાલતનો એવો મત હતો કે મૂળભૂત નિયમોથી ભટકવું પક્ષકારોને ચર્ચમાંથી બહાર મૂકે છે, તો તે બંને પક્ષકારોને એકસરખી રીતે લાગુ પડવું જોઈએ

અને બંનેમાંથી કોઈ પક્ષકાર ચર્ચમાંથી બહાર ગયો નહોતો તેવા નિવેદનનો ઉપયોગ વાદીઓના અધિકારને સમર્થન આપવા માટે કરી શકાય નહીં અને તે જ સમયે પ્રતિવાદીઓના તેવા જ સમાન અધિકારોને ટેકો આપવા માટે અસમર્થનીય ગણીને નકારી શકાય નહીં.

નામદાર ન્યાયાધીશો એ નોંધવામાં નિષ્ફળ રહ્યા કે પ્રતિવાદીઓના વકીલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી હતી કે કોઈપણ વ્યક્તિને ચર્ચમાંથી બહાર મૂકતાં પહેલાં આરોપો ઘડવા, તપાસ યોજવી અને યોગ્ય તથા વાજબી આધારો સાબિત કરવા જરૂરી હતા અને આ કેસમાં તેનું પાલન કરવામાં આવ્યું હોવાનો સહેજ પણ અણસાર સુદ્ધાં નહોતો.

નામદાર ન્યાયાધીશો એ નોંધવામાં પણ નિષ્ફળ રહ્યા કે જેમની સામે કશું પણ આક્ષેપિત કે સાબિત થયું ન હોય તેવા વ્યક્તિઓના સમગ્ર સમૂહને ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયેલા ઠેરવવા જેવી કોઈ બાબત હોઈ શકે નહીં.

નામદાર ન્યાયાધીશો એ નોંધવામાં નિષ્ફળ રહ્યા કે કહેવાતી કબૂલાત પ્રતિવાદીઓના એ કેસને કોઈ પણ રીતે અસર કરતી નહોતી કે પેટ્રિઆર્ક અને વાદીઓ તથા તેમના સમર્થકોએ સ્વેચ્છાએ ચર્ચ છોડી દીધું હતું અને તેના કારણે તેઓ તેના સભ્યો રહ્યા નહોતા."

વિદ્વાન એટર્ની–જનરલ ઈ. જે. ફિલિપોસના સોગંદનામામાં સમાવિષ્ટ હકીકતો અથવા તેની સાથે રજૂ કરાયેલા પત્રોનો કોઈ પણ સંદર્ભ લેવા સામે સખત વાંધો ઉઠાવે છે અને તેઓ આ કોર્ટના શા મૂળચંદ એન્ડ કંપની લિ. વિરુદ્ધ

જવાહર મિલ્સ લિ. ના નિર્ણય અને તેમાં સંદર્ભિત કેસો તથા રેગ. વિરુદ્ધ પેસ્તનજી દિનશા અને અન્ય ના કેસ તરફ અમારું ધ્યાન દોરે છે. જોકે, એ ધ્યાને આવશે કે તે કેસમાં જે બાબતને અયોગ્ય ગણવામાં આવી હતી તે એ હકીકત હતી કે ટ્રાયલ જજ દ્વારા ખોટી રીતે નોંધવામાં આવી હોવાનું અપીલ કોર્ટમાં આક્ષેપ કરાયું હતું તે સુધારવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ કોઈ સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું નહોતું. મધુસૂદન ચૌધરી વિરુદ્ધ મુસમ્માત ચંદ્રબતી ચૌધરાઈન માં પ્રીવી કાઉન્સિલે પણ એવું સૂચવ્યું હતું કે યોગ્ય પ્રક્રિયા એ હતી કે જે કોર્ટના ચુકાદામાં ભૂલ ઘૂસી ગઈ હોવાનો આક્ષેપ છે તે કોર્ટ સમક્ષ દાદ માંગવી. આ કેસમાં, અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, જ્યારે ચીફ જસ્ટિસ અને ન્યાયમૂર્તિ નોક્સ હજુ હોદ્દા પર હતા ત્યારે અપીલ કોર્ટ સમક્ષ જ સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. વધુમાં, જો આ અદાલતના ચુકાદામાં ઠરાવ્યા મુજબ કે જેનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, જે કોર્ટના ચુકાદા વિશે એવું કહેવાય છે કે તે તેની સમક્ષ ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરાયેલી કબૂલાતની ખોટી સમજણ પર આધારિત છે તે કોર્ટ સમક્ષ અરજ કરવાની યોગ્ય પ્રક્રિયા હોય, તો પુનરાવલોકન સિવાય અન્ય કઈ પ્રક્રિયા દ્વારા તે કોર્ટ સમક્ષ જઈ શકાય? ખરેખર તો આ અદાલતના ચુકાદામાં સંદર્ભિત મદ્રાસનો કેસ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે આવી અરજ પુનરાવલોકન દ્વારા જ થવી જોઈએ. મદ્રાસ હાઈકોર્ટમાં એકલ બેંચમાં બેસતાં ન્યાયમૂર્તિ પતંજલિ શાસ્ત્રી (તત્કાલીન) એ રેખંતી ચિન્ના ગોવિંદા ચેટ્ટિયાર વિરુદ્ધ એસ. વરદપ્પા ચેટ્ટિયાર માં ચોક્કસપણે એવો મત લીધો હતો કે વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી કબૂલાત અથવા પક્ષકાર દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા વલણ અંગે કોર્ટની ખોટી સમજણ

એ પુનરાવલોકન કલમના પ્રથમ ભાગમાં દર્શાવેલા આધારોને સમકક્ષ આધાર જણાય છે અને પુનરાવલોકન માટે સારો અને સચોટ આધાર પૂરો પાડે છે. વિદ્વાન એટર્ની–જનરલ એવી દલીલ કરે છે કે આ સોગંદનામું અને તેની સાથેના પત્રો ઓર્ડર ૪૭, નિયમ ૧ ના અર્થમાં "રેકોર્ડ" નો ભાગ કહી શકાય નહીં. રેક્સ વિરુદ્ધ નોર્થમ્બરલેન્ડ કોમ્પેન્સેશન અપીલ ટ્રિબ્યુનલ, એક્સ પાર્ટે શૉ કે જે સરશિયોરેરી (તપાસ પરવાનો) નો કેસ હતો તેમાં ડેનિંગ એલ.જે. દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું તેમ "રેકોર્ડ" શબ્દનો અત્યંત સંકુચિત અર્થઘટન કરવાનું અને તે સંજ્ઞામાં માત્ર કાર્યવાહી શરૂ કરનાર દસ્તાવેજ, પ્લીડિંગ્સ અને ચુકાદાનો સમાવેશ કરવાનું તથા પુરાવા અને રેકોર્ડના અન્ય ભાગોને બાકાત રાખવાનું અમને કોઈ કારણ જણાતું નથી. વધુમાં, જ્યારે જે ભૂલ સામે ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તે એવી હોય કે અદાલતે એવું માની લીધું કે કબૂલાત કરવામાં આવી હતી જ્યારે વાસ્તવમાં કોઈ કબૂલાત કરવામાં આવી નહોતી અથવા અદાલતે કબૂલાતની શરતો કે તેના વ્યાપ અને મર્યાદાની ખોટી સમજણ કરી હતી, ત્યારે તે સામાન્ય રીતે રેકોર્ડ પર દેખાશે નહીં...

> રેકોર્ડ પર દેખાશે નહીં પરંતુ પ્રીવી કાઉન્સિલ તેમજ આ કોર્ટ દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ સોગંદનામા દ્વારા અદાલત સમક્ષ લાવવી પડશે અને આ બાબત માત્ર પુનરાવલોકન દ્વારા જ થઈ શકે છે. જે કેસોનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે તે દર્શાવે છે કે કોર્ટની ખોટી સમજણને રેકોર્ડ પરની ભૂલને સમકક્ષ પર્યાપ્ત કારણ ગણવું જોઈએ. અમારા મતે ચુકાદાના પુનરાવલોકન માટેના વધારાના આધાર તરીકે સોગંદનામા પર આધાર

રાખવો સ્વીકાર્ય છે.

સોગંદનામું અને પત્રો તથા પુનરાવલોકનના ગ્રાઉન્ડ નં. ૧૭ તરફ વળતાં એ તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવેલી પોતાની એ દલીલ પ્રતિવાદીઓએ છોડી નહોતી કે વાદીઓ તેમના પર આરોપિત કૃત્યો અને વર્તણૂક માટે દોષિત હતા. પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલે જે કર્યું હતું તે ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ દ્વારા અર્થઘટન કરાયેલા કેનન કાયદાનો સ્વીકાર કરવાનું હતું, અર્થાત્ જે કૃત્યો સામે ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તે ધર્મવિરોધી કૃત્યો સમાન હોય કે નવા ચર્ચની સ્થાપના સમાન હોય જેથી આવા આચરણ માટે દોષિત વ્યક્તિઓ શ્રદ્ધા માટે અજાણ્યા બને, ધાર્મિક સત્તાધિકારીના ચુકાદા વિના કોઈ પણ વ્યક્તિ ચર્ચમાંથી બહાર જતી નથી. જો બહુમતી ન્યાયાધીશોએ એવો મત લીધો કે કેનન કાયદો એવો નહોતો અને તે જ કૃત્યો અને વર્તણૂકનું એક ધાર્મિક પાસું હોઈ શકે તે અર્થમાં કે તે તે રીતે શિક્ષાપાત્ર ધર્મવિરોધ સમાન બને છે અને તે ચર્ચમાંથી સ્વૈચ્છિક અલગતા સમાન પણ હોઈ શકે છે કે જે કોઈ ધાર્મિક અપરાધ નથી અને દોષિત વ્યક્તિને ચર્ચમાંથી બહાર મૂકવા માટે કોઈપણ ધાર્મિક સત્તાધિકારીના ચુકાદાની જરૂર નથી, તો પછી બહુમતી ન્યાયાધીશો માટે એ વિચારવું સ્પષ્ટપણે અનિવાર્ય હતું કે શું જે કૃત્યો અને વર્તણૂક માટે વાદીઓ દોષિત ઠર્યા હતા તે વાસ્તવમાં તેમના દ્વારા આચરવામાં આવ્યા હતા કે કેમ અને શું આવા કૃત્યો અને વર્તણૂકનું પણ આવું બેવડું પાસું હતું, એટલે કે બહિષ્કારની આવશ્યકતા ધરાવતો ધાર્મિક અપરાધ બનતો હતો અને તે સાથે સ્વૈચ્છિક અલગતા પણ બનતી હતી કે જે ધાર્મિક અપરાધ ન હોવાના કારણે દોષિત વ્યક્તિને ચર્ચની

બહાર મૂકવા માટે ધાર્મિક ચુકાદાની જરૂર નહોતી. ચુકાદાના આધારે સ્પષ્ટ છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશો આવું કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા.

વિદ્વાન એટર્ની–જનરલે એવી રજૂઆત કરી છે કે વાદીઓ સામેના આક્ષેપો સંખ્યામાં પાંચ છે, એટલે કે—

(૧) પેટ્રિઆર્ક મલંકરા ચર્ચની મિલકતો પર લૌકિક સત્તાઓ ધરાવે છે;

(૨) પેટ્રિઆર્ક પોતાની મેળે કાર્ય કરીને બિશપનો બહિષ્કાર કરવાની અને દીક્ષા આપવાની સત્તા ધરાવે છે;

(૩) માત્ર પેટ્રિઆર્ક જ મોરોનને પવિત્ર કરી શકે છે; (૪) ચર્ચનો કેનન એ ૧૦૮૮ ના ઓ.એસ. નં. ૯૪ માં આંક ૧૮ છે; અને

(૫) મલંકરા ચર્ચમાં કેથોલિકેટ કાયદેસર રીતે સ્થાપિત થયેલ નથી; અને તેઓ એવું સૂચવે છે કે આ આરોપોની બહુમતી ન્યાયાધીશો દ્વારા પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે તપાસ કરવામાં આવી છે અને તેથી કોઈ પૂર્વગ્રહ થયો નથી. જોકે, તેઓ એ બાબતનો ઇનકાર કરી શકે તેમ નથી કે ન્યાયાધીશો તે પૈકીના કેટલાંક આરોપોની વિચારણા કરવામાં અને કોઈ ચોક્કસ તારણ પર આવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. અમે એવું માનતા નથી કે વિદ્વાન એટર્ની–જનરલની દલીલ સંપૂર્ણપણે વાજબી છે. મુદ્દા નં. ૨૦(૧) માં વાદીઓ સામેના અનેક આરોપો સમાવિષ્ટ છે અને જો આરોપ (એ) અને (બી) નો બહુમતી ચુકાદામાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હોય તો પણ,

આરોપ (સી), (ડી) અને (ઈ) ની નિશ્ચિતપણે કોઈ વિચારણા કરવામાં આવી નથી. પેટ્રિઆર્કની લૌકિક સત્તા અંગે ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે પોતાના ચુકાદાના ફકરા ૫૮ માં ઠેરવ્યું હતું કે મલંકરા જેકોબાઈટ સીરિયન ચર્ચ અને તેની લૌકિક બાબતો પર પેટ્રિઆર્ક પાસે કોઈ લૌકિક સત્તા કે હુકુમત અથવા નિયંત્રણ નથી અને આંક ડી.વાય. માં પેટ્રિઆર્કને અપાયેલી આધ્યાત્મિક શાસન પરની સામાન્ય દેખરેખની સત્તા પોતાની સાથે અનિવાર્ય પરિણામ તરીકે ચર્ચની લૌકિક બાબતો અને મિલકતોના વહીવટમાં દખલગીરી કરવાનો અધિકાર લાવતી નથી. ૪૧ ટી.એલ.આર. ૧ માં તેનાથી વિપરીત નિર્ણયને, તે ચુકાદો અહીં અગાઉ જણાવ્યા મુજબ માત્ર ત્રણ મુદ્દાઓને આધીન રદ કરવામાં આવ્યા પછી, કોઈ પ્રસ્તુતતા ધરાવતો ગણી શકાય નહીં. એવું જણાતું નથી કે બહુમતી ન્યાયાધીશોએ એ વિચારણા કરી હોય કે શું વાદીઓએ પેટ્રિઆર્ક પર સંપૂર્ણ લૌકિક સત્તાઓનું આરોપણ કર્યું હતું કે આંક ડી.વાય. માં તેમને અપાયેલી મર્યાદિત સત્તાનું, અને જો તેમણે તેમના પર સંપૂર્ણ લૌકિક સત્તાઓનું આરોપણ કર્યું હોય તો શું તેઓ ચર્ચના મૂળભૂત સિદ્ધાંતથી ભટકી ગયા હતા. તેઓએ એ પણ વિચાર્યું હોય તેમ જણાતું નથી કે જો વાદીઓ મૂળરૂપે પેટ્રિઆર્કની સંપૂર્ણ લૌકિક સત્તાના સિદ્ધાંત પ્રત્યે પ્રતિબદ્ધ હતા અને તેના કારણે મૂળભૂત નિયમથી ભટકી ગયા હતા અને આવા ભટકવામાં તેઓ અજાણ્યા બની ગયા હોય, તો આંક ડી.વાય. મુજબ તેને મર્યાદિત કરીને તેમના વલણમાં થયેલો કોઈ પણ પછીનો ફેરફાર કોઈ

તફાવત લાવશે કે નહીં.

વધુમાં, મેટ્રોપોલિટનોને દીક્ષા આપવાની સત્તાના સંબંધમાં ન્યાયમૂર્તિ નોક્સે તારણ આપ્યું કે વિધિવત્ નિમાયેલા કેથોલિકોસ પાસે કેનનની બંને આવૃત્તિઓ હેઠળ સિનોડ વિના મેટ્રોપોલિટનોને દીક્ષા આપવાની સત્તા હતી અને આવો દાવો કરવાથી પ્રતિવાદીઓ શ્રદ્ધા માટે અજાણ્યા બન્યા નહોતા. વિદ્વાન ન્યાયાધીશે, જોકે, જ્યાં સુધી વાદીઓનો સંબંધ હતો ત્યાં સુધી આ તારણની ગર્ભિત અસરની વિચારણા ન કરી. આ તારણ એવા તારણ તરફ દોરી શકે છે કે માત્ર પેટ્રિઆર્ક પાસે જ દીક્ષા આપવાની સત્તા છે અને કેથોલિકોસ પાસે તે સત્તા નથી તેવો દાવો કેનનથી ભટકવા સમાન ગણ્યા વિના રહી શકાય નહીં. મોરોનને પવિત્ર કરવા સંબંધિત મુદ્દા નં. ૨૦(૧)(એ)(૧) નો નિર્ણય પ્રતિવાદીઓની તરફેણમાં આવ્યો છે. જો મલંકરામાં કેથોલિકોસ અથવા મેટ્રોપોલિટન દ્વારા મોરોનને પવિત્ર કરી શકાય છે તેવો દાવો કરવાથી પ્રતિવાદીઓ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા ન હોય, તો વિદ્વાન ન્યાયાધીશે એ વિચારવું જોઈતું હતું કે શું વાદીઓ દ્વારા આવા અધિકારનો ઇનકાર કરવો એ તેમના તરફથી કેનોનિકલ કાયદાથી ભટકવા સમાન બને છે કે નહીં. વિદ્વાન ન્યાયાધીશ આવું કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા. મુદ્દા નં. ૨૦(૧)(એ)(૩) કેથોલિકેટની સ્થાપના સંબંધિત હતો. પ્લીડિંગ નં. ૧૨૪ માં વાદીઓએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે કેથોલિકેટની બિલકુલ સ્થાપના કરવામાં આવી નહોતી. ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે ઠેરવ્યું કે અબ્દુલ મસીહે પોતાની કલ્પના આંક ૮૦ દ્વારા જેકોબાઈટ કેથોલિકેટને પુનર્જીવિત કર્યું હતું. સામાવાળાના અપીલના ગ્રાઉન્ડ નં. ૧૭ માં એવું માની લેવામાં આવ્યું હતું કે

કેથોલિકેટની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. ન્યાયમૂર્તિ નોક્સે ઠેરવ્યું કે અબ્દુલ મસીહ એક પેટ્રિઆર્ક હતા, પેટ્રિઆર્ક પાસે સિનોડ વિના પોતાની મેળે કેથોલિકેટ સ્થાપવાની સત્તા હતી અને પૂર્વના જૂના કેથોલિકેટને પુનર્જીવિત કરવામાં ન આવ્યું હોવા છતાં તેમના દ્વારા એક કેથોલિકેટની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. જોકે, ન્યાયમૂર્તિ સત્યનેસને ઠેરવ્યું કે મલંકરામાં કેથોલિકેટની સ્થાપના શંકાસ્પદ, ગુપ્ત અને બિન–કેનોનિકલ હતી અને કોઈ કેથોલિકેટ સ્થપાયું નહોતું. આ બાબતમાં બંને ચુકાદાઓ કંઈક અંશે પરસ્પર વિરોધાભાસી જણાય છે. ગમે તે સંજોગોમાં, ન્યાયમૂર્તિ નોક્સે એ બાબતની વિચારણા કરી નથી કે કેથોલિકેટ બિલકુલ સ્થપાયું નહોતું તેવું વાદીઓ દ્વારા લેવાયેલું વલણ કેનન કાયદાના આદેશોથી તેમના ભટકવા સમાન બને છે કે નહીં. બહુમતી ચુકાદાઓના વાજબી વાચન પરથી અમને જણાય છે કે પ્રતિવાદીઓના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી કહેવાતી કબૂલાતના સ્વરૂપ અને વ્યાપ અંગેની ગેરસમજથી બહુમતી ન્યાયાધીશો ગેરમાર્ગે દોરાયા હતા. જો પ્રતિવાદીઓ પર આરોપિત કૃત્યો સ્વૈચ્છિક અલગતા સમાન બનતા હતા, તો વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ એ પણ વિચારવું જોઇતું હતું કે શું વાદીઓ પર આરોપિત કૃત્યો પણ તે જ રીતે સ્વૈચ્છિક અલગતા સમાન બનતા હતા કે નહીં. જો કેથોલિકેટ સ્થપાયું હતું, કેથોલિકોસ મેટ્રોપોલિટનોને દીક્ષા આપી શકે છે અને મોરોનને પવિત્ર કરી શકે છે તેવો દાવો કરવાથી પ્રતિવાદીઓ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા નહોતા, તો પછી આ દાવાઓનો ઇનકાર કરીને વાદીઓ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા નહોતા કે કેમ તે બાબત તેમણે વિચારવી જોઇતી હતી. તેઓ આવું કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા.

વાદીઓ ચર્ચમાં જ રહ્યા હતા તેવી પ્રતિવાદીઓના વકીલની કબૂલાતના આધારે તેઓ હકીકતના પ્રશ્નમાં ઊંડા ઉતરવાનો યોગ્ય રીતે ઇનકાર કરી શક્યા ન હોત. આવી કબૂલાત વધુમાં વધુ કેનન કાયદા અંગેની કબૂલાત હતી અને ધાર્મિક ચુકાદાના અભાવમાં પણ પ્રતિવાદીઓ સ્વેચ્છાએ ચર્ચમાંથી બહાર નીકળી ગયા હતા. તેવો નિર્ણય અનિવાર્યપણે એવો નિર્દેશ કરે છે કે સ્વૈચ્છિક અલગતા માટે પૂર્વશરત તરીકે ધાર્મિક ચુકાદાની જરૂરિયાત દર્શાવતી પ્રતિવાદીઓના વકીલ દ્વારા કરાયેલી કબૂલાત પણ દેખીતી રીતે ખોટી હતી અને પ્રતિવાદીઓના વકીલ દ્વારા કાયદા અંગે કરાયેલી આવી ભૂલભરેલી કબૂલાત પર વાદીઓને બચાવવા માટે આધાર રાખી શકાય નહીં. તેથી, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા હાઇકોર્ટમાં દાખલ કરાયેલા ક્રોસ–ઓબ્જેક્શન નં. ૧૧ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો નહોતો તે હકીકતથી કોઈ ફરક પડતો નથી.

અમારા મતે, ઉપર જણાવેલા કારણોસર, અમારી સમક્ષ અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલો વાંધાનો આ મુદ્દો સુસ્થાપિત છે અને બહુમતી ન્યાયાધીશોના ચુકાદાઓ એવા પ્રકારની ભૂલથી દૂષિત છે કે જે કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરના અર્થમાં પુનરાવલોકન મંજૂર કરવા માટે પર્યાપ્ત કારણ છે. અપીલકર્તાઓના વિંદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામા આવેલો છેલ્લો મુદ્દો એ છે કે મુદ્દા નં. ૧૧(એ) ના સંબંધમાં કેટલીક બાબતોને પડતી મૂકવા માટે સંમતિ સધાઈ હોવા છતાં, વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ સમજૂતી દ્વારા પડતી મુકાયેલી તે બાબતો પર પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ પ્રતિકૂળ મત લીધો હતો. મુદ્દા નં. ૧૧ પેટ્રિઆર્કની સત્તાઓ સંબંધિત છે. કલમ (બી) થી (આઈ) પેટ્રિઆર્કની ચોક્કસ

સત્તાઓ સંબંધિત છે. તે મુદ્દાની કલમ (એ) અસ્પષ્ટ છે અને અત્યંત સામાન્ય શબ્દોમાં વ્યક્ત કરવામાં આવી છે.

ડિસ્ટ્રિક્ટ જજના ચુકાદાનો ફકરો ૬૦ નીચે મુજબ છે: "૬૦. બંને પક્ષોના વકીલો દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મલંકરા સહિત સમગ્ર જેકોબાઈટ ચર્ચના સર્વોચ્ચ આધ્યાત્મિક અથવા ધાર્મિક વડા તરીકે મલંકરા ચર્ચ પર કે તેના સંબંધમાં પેટ્રિઆર્ક ધરાવી શકે તેવી તમામ સત્તાઓને સામાન્ય અને વ્યાપક રીતે નક્કી કરવી કે તેનો નિર્ણય કરવો અથવા સંપૂર્ણપણે વ્યાખ્યાયિત કરવી આ દાવાના હેતુ માટે બિનજરૂરી છે અને હું પણ માનું છું કે આવો પ્રયાસ કરવો એ આ અદાલતના અધિકારક્ષેત્ર કે સક્ષમતામાં નથી. તેઓ સર્વોચ્ચ આધ્યાત્મિક વડા હોય કે તેઓ સર્વોચ્ચ ધાર્મિક વડા હોય, મુદ્દા નં. ૧૧ ની કલમ (બી) થી (એચ) હેઠળ નિર્દિષ્ટ બાબતો (જે આ કેસમાં વિવાદનો વિષય બનેલી છે) ના સંબંધમાં પેટ્રિઆર્ક તરીકેની તેમની સત્તાઓ આ મુદ્દા નં. ૧૧ હેઠળના વિવિધ શીર્ષકો હેઠળ વિચારવામાં અને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે અને જ્યાં સુધી મલંકરાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી કાયદાની અદાલતો, પ્રથા, રૂઢિ અને પૂર્વચુકાદાઓ દ્વારા તે સત્તાઓ ક્યાં સુધી નક્કી કરવામાં આવી છે અથવા માન્ય રાખવામાં આવી છે તે પણ જણાવવામાં આવ્યું છે અને બંને પક્ષો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું છે તેમ, આ તારણો પૂરતા રહેશે."

એ ધ્યાને આવશે કે આ સમજૂતી પછી મુદ્દા નં. ૧૧ માત્ર પેટ્રિઆર્કની કેટલીક ચોક્કસ સત્તાઓ સંબંધિત જ રહ્યો હતો. આ મુદ્દાઓ પરના તારણો

પોતાની મેળે કોઈ પરિણામ તરફ દોરી જતા નથી. તેઓ જાણે કે માત્ર પ્રારંભિક મુદ્દાઓ હતા અને અન્ય મુદ્દાઓ માટે મહત્વપૂર્ણ હતા, જેમ કે મુદ્દા નં. ૧૪, ૧૫, ૧૯ અને ૨૦. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સામાન્ય મુદ્દા નં. ૧૧(એ) ને પડતો મૂકવામાં આવ્યો હોવાથી, ઉપર ઉલ્લેખિત અન્ય મુદ્દાઓ આપોઆપ પેટ્રિઆર્કની ચોક્કસ સત્તાઓ સંબંધિત ચોક્કસ કૃત્યો પૂરતા મર્યાદિત થઈ ગયા હતા. જોકે, બહુમતી ન્યાયાધીશોએ નિશ્ચિતપણે એવી ત્રણ બાબતોની તપાસ કરી હતી જેને ત્યારે પડતી મૂકવા માટે સંમતિ થઈ હતી, દા.ત., (એ) પેટ્રિઆર્ક વિધિવત્ કેનોનિકલ રીતે સ્થાપિત થયા હોય કે નહીં તેમ છતાં તેમની આજ્ઞા પાળવાની જવાબદારી, (બી) શ્રદ્ધાની બાબતો પોતાની મેળે નક્કી કરવાના પેટ્રિઆર્કના અધિકારનો વ્યાપ અને (સી) શું પેટ્રિઆર્ક પાસે કેથોલિકોસને મંજૂરી આપવાનો એ અર્થમાં અધિકાર છે કે આવી મંજૂરી આવશ્યક હતી. આ બાબતો પ્લીડિંગ્સમાં આક્ષેપિત નથી અને કોઈ ચોક્કસ મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવ્યા નહોતા અને આવા સંજોગોમાં તેની વિચારણા થવી જોઈતી નહોતી. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આ મુદ્દાઓ અન્ય મુદ્દાઓ દ્વારા આવરી લેવાયેલા છે. એવું કહેવાય છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ નીચેના આધારો પર ઠેરવ્યું હતું કે નવું બંધારણ આંક એ.એમ. એ પેટ્રિઆર્કની સત્તાનો ત્યાગ કરવા સમાન હતું: (૧) પેટ્રિઆર્કની અવગણના કરીને કેથોલિકોસની સ્થાપના;

(૨) પેટ્રિઆર્ક અથવા મલંકરા મેટ્રોપોલિટન દ્વારા મંજૂરી માટેની જોગવાઈનો અભાવ;

(૩) કેથોલિકોસ દ્વારા મેટ્રોપોલિટનને દીક્ષા આપવી અને સ્ટેટિકોન્સ આપવા, અને

(૪) રેસિસા ઉઘરાવવાનો અધિકાર.

આ મુદ્દાઓ મુદ્દા નં. ૧૧(બી),

(સી), (જી) અને (એચ), તેમજ મુદ્દા નં. ૧૦(બી), ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ દ્વારા આવરી લેવાયેલા હોવાનું કહેવાય છે.

જો એમ માની લઈએ તો પણ, એ સ્પષ્ટ છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ અહીં ઉપર જણાવેલા એવા ત્રણ મુદ્દાઓ પર પણ પોતાનો નિર્ણય આધારિત રાખ્યો હતો કે જે મુદ્દા નં. ૧૧(એ) (જેને પડતો મૂકવામાં આવ્યો હતો) સિવાય આ કેસના કોઈપણ મુદ્દા હેઠળ આવતા હોય તેવું જણાતું નથી. જે મુદ્દાઓ પર પક્ષકારો ટ્રાયલ માટે ગયા હતા તે મુદ્દાઓમાં ન આવતી બાબતો પર કોઈ પક્ષકારની વિરુદ્ધ નિર્ણય કરવો એ સ્પષ્ટપણે રેકોર્ડ પરની દેખીતી ભૂલ સમાન બને છે. અન્ય મુદ્દાઓની સરખામણીમાં આ બાબતોની ન્યાયાધીશોના મન પર શું અસર પડી હશે તે અંગે અનુમાન લગાવવું નિરર્થક છે.

અમારા મતે, આ અપીલનો નિકાલ કરવાના હેતુ માટે ઉપરોક્ત ચર્ચા તદ્દન પર્યાપ્ત છે અને અમારી સમક્ષ ઉપસ્થિત કરાયેલા અન્ય કેટલાક ગૌણ મુદ્દાઓમાં ઊંડા ઉતરવું જરૂરી નથી. અમારા મતે અપીલકર્તાઓએ તેમની પુનરાવલોકન અરજ મંજૂર કરવા માટે વાજબી આધાર સાબિત કર્યો છે. તેથી અમે

આ અપીલ મંજૂર કરીએ છીએ, હાઇકોર્ટનો ચુકાદો રદબાતલ કરીએ છીએ અને પુનરાવલોકન સ્વીકારીએ છીએ. આ અપીલમાં સંકળાયેલા વિવિધ મુદ્દાઓ પરસ્પર ગાઢ રીતે જોડાયેલા હોવાથી, જો બંને પક્ષકારો હાઇકોર્ટના કોઈપણ તારણોનો સ્વીકાર ન કરે તો અમે તમામ મુદ્દાઓ પર સમગ્ર અપીલની પુનઃસુનાવણી કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ. ખર્ચ પરિણામને આધીન રહેશે અને અમે આદેશ કરીએ છીએ કે અપીલકર્તાઓને અમારી સમક્ષની આ અપીલનો તથા હાઇકોર્ટ સમક્ષની પુનરાવલોકન અરજનો ખર્ચ મળવો જોઇએ.

અમારે ભાગ્યે જ ઉમેરવાની જરૂર છે કે અમે આ ચુકાદામાં કરેલા અવલોકનો માત્ર આ પુનરાવલોકન અરજના હેતુ માટે જ છે અને તેને હવે પુનઃસ્થાપિત કરાયેલી અને હાઇકોર્ટ દ્વારા પુનઃસુનાવણી થવાની છે તે અપીલના ગુણદોષ પરના અવલોકનો તરીકે ગણવા કે વાંચવા જોઇએ નહીં.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========